

ŻYC' I DAĆ ŻYC' INNYM

CENA 300 zł

Cappella

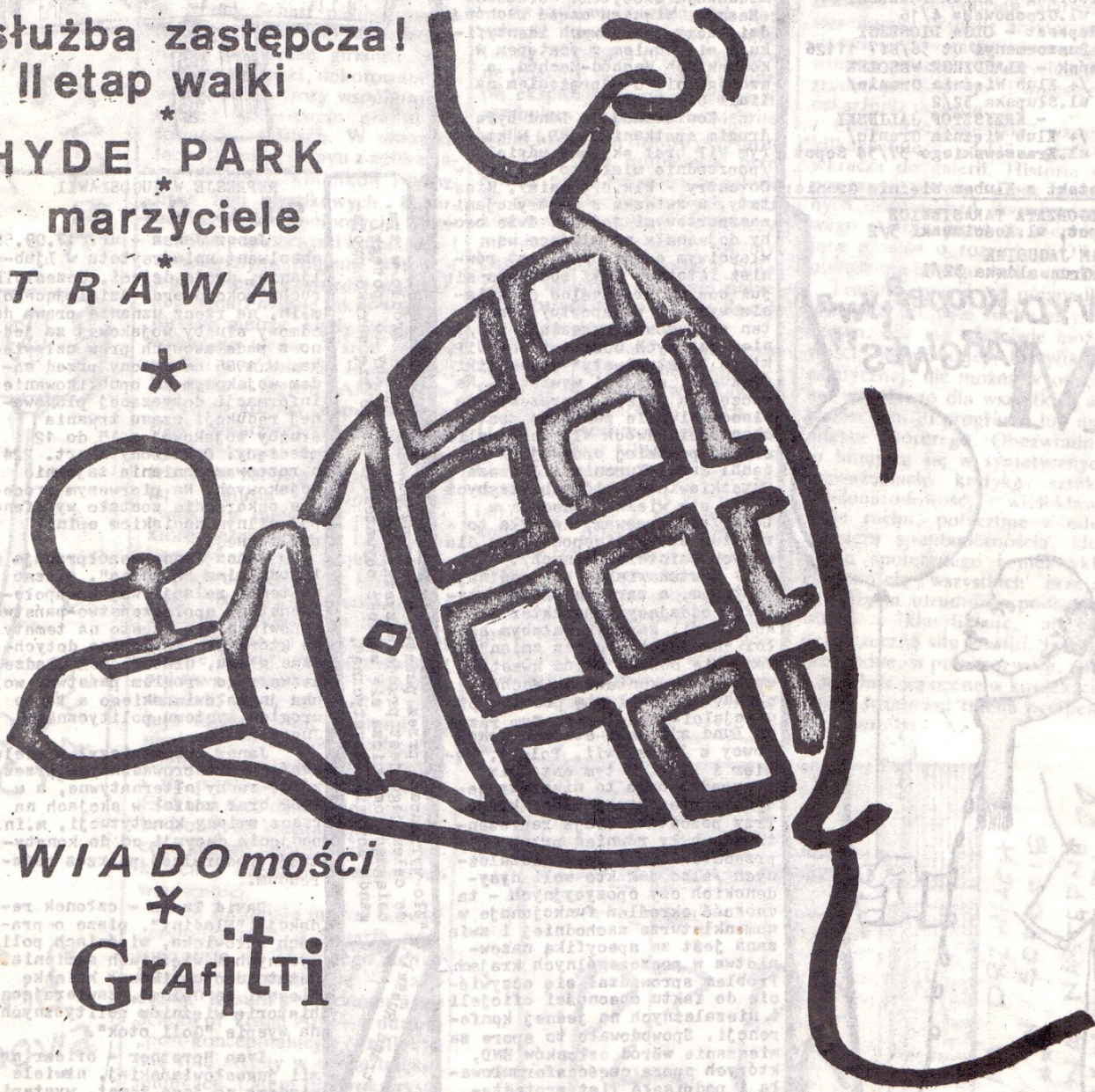
nr 12/rok II

NIEREGULARNIK AUTORÓW

służba zastępcza!
II etap walki

*
HYDE PARK
*
marzyciele

*
T R A W A

*
W I A D O mości

*
Graffiti

ruch wolność i pokój

LU n D 88

Akcja!

Jarosław Gieszyński
Klaudiusz Wesołek
Krzysztof Galiniński
Tomasz Żmuda-Trzebiatowski
Wojciech Jankowski

Kontakt z redakcją:

Poznań - JAROSŁAW URBANSKI
ul. Jugosławińska 50 b/36
Wrocław - JERZY ŻUKO
ul. Sielska 19
Bydgoszcz - SZAWOMIR DUTKIEWICZ
ul. Waleśnych 2/33
Szczecin - BARTOSZ SAWICKI
ul. Boryny 38/19
Warszawa - JERZY KOLARZOWSKI
Pl. Szczęsny 2/1
- ROLAND KRUK
ul. Raabego 6/2
Częstochowa - ARTUR KIBLASKI
ul. Katedralna 8/42
Gorzów - BARBARA HRDŁO
ul. Kasprzowicza 17
Kozłobrzeg - ARTUR TOKARSKI
ul. Grochowska 4/16
Budapeszt - OLGA DIOSZEGI
Boszormenyi Ut 36/Bf 11126
Tdańsk - KLAUDIUSZ WESOŁEK
/+ Klub Więźnia Granic/
ul. Słupska 32/2
- KRZYSZTOF GALIŃSKI
/+ Klub Więźnia Granic/
ul. Kraszewskiego 37/34 Sopot

Kontakt z Klubem Więźnia Granic:

MAZGÓRZATA TARASIEWICZ
Sopot, ul. Kościuszki 5/2

ADAM JAGUSIAK
ul. Grunwaldzka 32/3

WYD. Kooperatywa
"MARGINES"

Pod koniec sierpnia odbyła się coroczna konferencja europejskich ruchów pokojowych END /European Nuclear Disarmament/. Tym razem organizatorem była Szwecja, a uczestników Konwencji gościł znany ośrodek akademicki w Lund.

Generalnie można zaryzykować stwierdzenie, że całe spotkanie wystartowało w atmosferze "hurra- optymizmu", w związku z podpisanymi porozumieniami rozbrojeniowymi i niedawnym zwycięstwem Gorbaaczowa - Reagana. Większa część ruchów i działaczy pokojowych identyfikuje się bowiem z postępowem w kontaktach Wschód-Zachód, a szczególnie o odprężeniu na linii USA i ZSRR.

Konferencja w Lund była drugim spotkaniem END, w którym WIP brał aktywny udział /poprzednio miało to miejsce w Coventry - Wlk. Brytania/. Niestety, w związku z restrykcjami pasportowymi jedynie dwie osoby dojechały na miejsce we właściwym czasie /co jest równie istotne, gdyż zdarzało się już bowiem przemysłne opóźnienie wydania paszportu/. Fakt ten spowodował przeciążenie //niefortunnych uczestniczek WIP, które "obsługiwały" dziesiątki dyskusji, sesji i wykładów. Na szczególne polską reprezentacja nieoczekiwanie zasilona została obecnością dwóch VIP /nie mylić z WIP/ polskiej opozycji w osobach: Jacka Kuronia i Janusza Onyszkiewicza, których przybycie stało się wielką sensacją w Lund /podejrzewam, że była to również spora niespodzianka dla samych zainteresowanych/.

Zastanawiając się nad najkrótszym, a zarazem trafnym tytułem oddającym charakter całej konwencji, zaryzykowałabym hasło: "Na Zachodzie bez zmian". Ponownie bowiem wśród kwestii spornych w kontaktach Wschód-Zachód pojawił się problem pt. oficjalni-niezależni. Tym razem do Lund zjechali etatowi pokojowcy z Jugosławii, Polski, Węgier i ZSRR. W tym ostatnim przypadku była to niestety jedyna reprezentacja tego kraju. Trzy pozostałe kraje reprezentowane były również przez przedstawicieli grup niezależnych /albo jak kto woli dysydenckich czy opozycyjnych - ta mnogość określeń funkcjonuje w nomenklaturze zachodniej i związana jest ze specyfiką nazewnictwa w poszczególnych krajach. Problem sprowadzał się oczywiście do faktu obecności oficjeli i niezależnych na jednej konferencji. Spowodowało to spore zamieszanie wśród członków END, których spora część sformułowała i podpisała list protestacyjny przeciwko niedopuszczeniu do udziału w obradach rosyjskich grup niezależnych /m.in. moskiewskiej Grupy Zaufania/. Dodac należy, że spotkało się to z oczywistym zrozumieniem i poparciem pozostałych niezależnych z Europy Wschodniej. Trud-

Ciąg dalszy na stronie 7

NIE DEPTAC LUDZI

REPRESJE W JUGOSŁAWII.

si e d z a:

Janez Jansa - ur. 17.09.58 absolwent uniwersytetu w Ljubljanie, dwoje dzieci. Uczestnik ruchu pokojowego, działającego m.in. na rzecz uznania prawa do odmowy służby wojskowej za jedno z podstawowych praw człowieka. W 1985 oskarżony przed sądem wojskowym za opublikowanie informacji dotyczącej planowanej redukcji czasu trwania służby wojskowej z 15 do 12 miesięcy. Oskarżony z art. 224 o rozpowszechnianie tajemnic wojskowych. Na pierwszym procesie oskarżenie zostało wycofane pod silnym naciskiem opinii publicznej.

Janez Jansa współpracuje z tygodnikiem "Mladina", pisząc na temat relacji wojsko-społeczeństwo, społeczeństwo-państwo. Wypowiada się często na tematy, na które nie zabierano dotychczas głosu, dlatego też władze nazwały go wrogiem państwa, wojska jugosłowiańskiego a także wrogiem systemu politycznego Jugosławii.

Janez uczestniczył w wielu akcjach przeprowadzanych przez różne ruchy alternatywne, a w 1988 brał udział w akcjach na rzecz zmiany konstytucji, m.in. podjęcia decyzji co do konstytucji federalnej poprzez referendum.

David Tasio - członek redakcji "Mladiny", pisze o prawach człowieka, więźniach politycznych i więźniach sumienia. Ostatnio opublikował książkę "Lesevi sa Golog", zawierającą historię więźniów politycznych na wyspie "Goli otok".

Ivan Borstner - oficer armii jugosłowiańskiej, niewiele wiadomo na jego temat, wystąpił z partii w 1987, interesował się socjologią, polityką, historią, posiadał w domu dużą bibliotekę na te tematy. Mieszka sam z dwoma córkami.

Ciąg dalszy na stronie 6

"Zło wyrządzone przez państwo ma swe najpoważniejsze źródło w tym, że celem jego jest przede wszystkim potęga. /.../ Aby to /potęgę/ osiągnąć, ogranicza się wolność obywateli i karze się surowo propagandę antymilitarystyczną".

Ilse Rusek
Berlino

spalił trochę MON-u!

PROTEST

LECHA PARELLA

SZCZĄTEK
KSIĄŻECZKI WOJ-
SKOWEJ.

W związku z nowelizacją ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL z dnia 13 lipca 1988, w której jest mowa o przyznawaniu służby zastępczej przez Wojskową Komisję Uzupelnnień, stwierdzamy, że sposób przyznawania tej służby jest nie do przyjęcia, gdyż żadna komisja, a tym bardziej komisja złożona z funkcjonariuszy WKU, nie jest w stanie zbadać i ustalić głębokości przekonań moralno-religijnych.

Przypominamy, że stanowisko WIP-u wyrażone oświadczeniem w "A Cappellii" nr 10, jest następujące:

Osoby podlegające powszechnemu obowiązkowi obrony mają prawo do odbywania zastępczej służby poborowych

- prawo do zastępczej służby poborowych nabywa się po złożeniu słownego oświadczenia przed organami administracyjnymi powołanymi do rejestracji przedpoborowych, przy prowadzeniu poboru lub innymi organami wojskowymi,
- oświadczenie o korzystaniu z prawa odbywania zastępczej służby poborowych nie wymaga uzasadnienia i może być złożone w każdym czasie, również po otrzymaniu karty powołania.

Nie zgadzamy się z opinią, jakoby walka WIP-u z militarizmem, którego najsilniejszym przejawem jest istnienie wojska, została zakończona. Wraz z nowelizacją ustawy i ze zmianą tekstu roty żołnierskiej otwiera się przed nami kolejny etap zwalczania armii, w którym będziemy dążyli do zniesienia i wyparcia militarizmu ze wszystkich dziedzin życia społecznego. Dlatego właśnie, aby pokazać, że nie się nie skończyło a ciąg dalszy trwa i nastąpi, Lech Parella, uczestnik Ruchu "Wolność i Pokój" z Gdańska, dokonał kremacji książeczki wojskowej w Miejskiej Galerii Bieżąco-Momentanej w czasie wystawy grupy Yo Jetzt. Akt ten miał miejsce 14 lipca 1988r. a więc w jeden dzień po nowelizacji ustawy o służbie wojskowej.

Umieszczony wyżej spopieleny szczątek książeczki L.Parella ma stanowić:

- programową relikwię młodego pokolenia Polaków,
- wyraz nieustającej walki z militarizmem,
- lekarstwo na syfilis administracyjny,
- sposób traktowania dokumentów państwowych,
- dowód umiłowania czytelników przez redakcję "A Cappellii", która potrafi dzielić się nie tylko chlebem i wodą ale nawet spaloną książeczką Parella.

Lech Parell nie sastrzegeł sobie praw autorskich.

Redakcja

HYDE PARK

WAL
POKOJU

dwie "dychy". Jam też mu pomagał, wino piłem ołaniem nas przez żyłsiwą ongi parafię św. Mikołaja się martwiłem. Ks. Janowski nieśródnany pomógł i pozycyzy VERMONA kolunny dwie ze wzmacniaczem, mikrofony, perkusję, koców i śpiworów trochę.

I ROZPOCZĘŁO SIĘ. Głupio i niefortunnie. O 19-tej w Dębku miała się odbyć msza o pokój ale ludzie - śle poinformowani o długości trasy Białogóra - Dębki - przybyli z półtorago-dzinnym opóźnieniem. Trafili na plażę, gdzie odbyła się Cepeliada /piosenki Kaczmarskiego, nawiązane teksty, armia WIP-u w kolorowych koszulkach, świeczki! Fajna była tylko wyrzeźbiona w piachu ARKA. Wtedy to powstały pierwsze z trzech spontanicznych przebojów Festiwalu - Hyde Parku:

"Wyrwij murom zęby krat
I do Cepeli oddaj bat.."

W tym samym czasie, na polu Białogórze, grupa TRIBUNA BRUDU gwałciła mnie wrzaskami, że musi zagrać natychmiast, bo jutro wyjeżdża. Wystawiliśmy super-sprzet /przypominam: 1 50 watomy wzmacniacz VERMONA z kolumnami, dwa mikrofony i perkusję bez werbla/ i - o dziwo! - zagrali nawet nieźle i vocal było słychać. Do tego stopnia nieźle, że ludzie wracający z Cepeliady plażą /2,5 km/ świszeli, że na polu jest koncert. Wrócili ok. 23.30, kiedy TRIBUNA BRUDU zżaliła ze sceny i wściekali się, że zrobiliśmy ich w konia. Nasza CULPA.

Opisując dalsze wydarzenia zmuszony jestem zrezygnować z chronologii, bo w przedziale 27.07-2.08. wszystko mi się pomieszało. Lepiej będzie, jeśli zrobię wyliczankę imprez i opowiem o paru zdarzeniach najlepiej oddających klimat Hyde-Parku.

KONCERTY

TRIBUNA BRUDU /O.K./, LELE, genialny facet z TERCET WERTERA UTRATA /Jakuba/ saxem i slaydami /koncert genialny, pół pola tańczyło/ mieszanka rastomajska TRZECI KOSMOS, RAJ KRAT /cienki, nawiedzony teksty/, PIŻAMA PORNO /świetna... "nasz kolor czarno-czerwony!"/, BAKSZYSZ - nie cały /O.K./, No i - oczywiście - MY - zbuntowana publiczność z super utworem PADLINA, będącym drugim /wg kolejności powstania, bo w ogóle PADLINA nic nie przebijaj! / przebojem imprezy:

Padlina - okropna padlina
Padlinę - gramy padlinę
Wielki syf... itd.

Na pewno jakąś kapelę pominię-
tem, trudno.

POEZJA

Ziggi z Kożuchowa, lider kapeli Rozkrock z piosnią o Ali i Romerze, scenariuszami filmów o Godzilla i nie tylko oraz tekstami obrazoburszymi - jak zwykle nie do wyjebania! Skiba Krzysztof - z tekstami grupy BIG CYO, która, niestety, ze swym wodzem nie przyjechała.

HAPPENINGI

1. ROZSTRZELANIE - przeciwko karze śmierci. Fajne jaja, ok. dwustu artystów w centrum Białogóry

Ciąg dalszy na str. 5

Estrada - próba albo występ zespołu Bakszysz

HYDE PARK - w postaci "biwaku młodzieży kontrowersyjnej" - wy-
skoczył z głowy niejakiego Krzysztofa Skiby w 1985 roku, jako bodajże ostatnia inicjatywa gdańskiego RSA. W lipcu tegoż roku nieopodal miejscowości Brodnica na Kaszubach rozbiło swe namioty około stu meneli. Impreza trwała trzy dni. Oprócz alkoholu i trawy były dyskusje i wykłady o anarchizmie, teatrach alternatywnych, gitarowe zawodzenie przy ogniskach oraz spektakl łódzkiego "Patraga" pt. "Mucha". Patrol policji przyjechał już po wszystkim. W 1986 r. nad Jeziorkiem Wysewo k. Wejherowa ponad trzystu wybitnych przedstawicieli kontrkultury mokło przez trzy dni w namiotach. Nie działa się nic, poza paroma próbami dyskusji. Było aż tak kiepsko, że największymi atrakcjami Hyde Parku stały się: a/ nalot ZOMO i SB /spisywanie, niszczenie TADZY-PAO i transparentów/; b/ moja skromna wizyta /urwałem się na przepustkę z kryminału/ zakończona udaną ucieczką przed policją.

W 1987 Hyde Parku właściwie nie było. Wyznaczony na zlocie Hipów w Częstochowie, okazał się niewypałem. Tylko "WIP" rozpowszechniał bibułę, nakreślił happening antymilitar-
ny, koncert i spektakl holenderskiej bodajże kapeli kończą listę atrakcji hey-owa 87'.

W roku bieżącym, tj. 1988 osoba Wojciecha Jaronia /WIP -
- Śląsk/ zaangażowała się absolutnie w zorganizowanie Festiwalu Pokoju. Iatała, pisała, dzwoniła, rozdawała się i w efekcie załatwiła:

- a/ pole namiotowe w Białogórze i ha ze strumieniem, doprowadzeniem prądu i wody pitnej, zgodę Sanepidu, ugłaskaniem nadleśnictwem i zrobioną w konia policja, która obstawia Dąbki, a o szukującym się "obozie duszpasterstw akademickich" w ogóle nie wiedziała;
- b/ ekipę wkurwionych artystów, którym naobiecował sprzęt jak w Woodstock, spanie, żarcie, zwrot kosztów podróży, nagrania płyty i diabli wiedzą co jeszcze;
- c/ jeszcze większą ekipę fanów grupy GRASS i pani Baez, które to personsy ponoć miały przyjechać.

Ze swej strony ogłosiliśmy w Gdańsku: IV ZŁOT MŁODZIEŻY KONTROWERSYJNEJ HYDE PARK 88'. W tysiącu egzemplarzy zaproszeń obiecaliśmy: muzykę, happeningi, teatry, dysputy, sex, miejsce na rozbić namiotów i tyle.

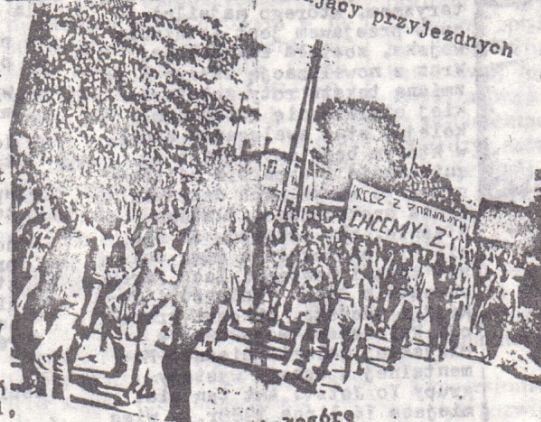
Helper dwoił się i troił by wypożyczyć parę namiotów / w tym

Zbiorowa wcieczka do Szwecji po manifestacji antyzarnowieckiej

Transparent witający przyjezdnych

Przemarsz przez Białogórę

tożory, ludzie na ogół nie chwyliłi, o co chodzi /ulotki byłyby dobre na Wrocław, wychowany przez Pomarańczową Alternatywę, ale nie na biedną, zabita dechami wiochę/.

2. ZARNOBYŁ - przeciwko budowie Żarnowca i energetyce jądrowej w ogóle. Bardziej demonstracja niż happening /transparenty, przemówienia, poważne okrzyki/.

3. MARSZ NA PIWO będący odzewem na policyjne działania bezpieki i telewizora z Dzikowskim na czele, który czaił się przed knajpą, by sfilmować pijanych ludzi z WiP-u. Marsz ok. 50 "żołnierzy" z werblem, dowódcą i pieśnią wojskową pod kufłotekę. Pod kufłoteką musztra, "trop" wydaje "żołnierzom" po kolei forszę na piwo /telewizor aż się krztusił/. Po piwie zbiórka, wymarsz z pieśnią i werblem-tamburyńcem i tak trzy razy. Za każdym razem oddział był oczywiście coraz mniejszy. Na zakończenie - zamiast pieśni żołnierskiej - PADLINA.

DYSKUSJE:

1. Anarchizm. Średnio udana. Tak to jest, gdy o anarchii się pleprzy, zamiast ją robić.
2. O PPS. Beznadzieja. Prowadzący, niezwykle nawiedzony facet, rozpoczął od słów: proszę państwa. Im dalej, tym gorzej. Gdyby nie dowcipy Skiby - ludzie by umarli.
3. O piću i gadaniu z ubekami. Zrównanie z ziemią balanżi, na którą byli zaproszeni ubecy.

ZDARZENIA REPREZENTATYWNE:

1. OBYWATEL A PIERBIESTROJA. Pewien obywatel, zaniepokojony i rozruchany publicznie happeningiem przeciwko karze śmierci, zadzwonił po policję. Następnie poszedł do knajpy upić się i zrozpaczony opowiadał, że "policja odpowiedziała, iż nie ma rozkazu wtrącać się im /nam/ w cokolwiek."
2. Gra TRZECI KOSMOS. Przyszło trochę ludzi z wioski, niektórzy z dziećmi. Trochę wymiękli, bo jeden czy dwóch koleś tańczył sobie nago. Pojednanie z ludnością miejscową nie bardzo nam wychodziło. Innym razem przyszedł proboszcz i trafił akurat na strażliwę, wykrykiwaną ze sceny bluzgi zagipsowanego Rączki.

Ojojoojoojoj - Błada /jak śpiewa Izrael/

3. Wieczór 2.08. Ludzie się rozjeżdżają: brak forsy + wyczerpanie mocy artystycznych festiwalu. Na scenie znów męski striptiz połączone z ryczeniem trzeciogo, ludowego przeboju HYDE-PARKU:

"Pierdolę WiP
Pierdolę rząd
Pierdolę wszystko
Wyjeżdżam stąd!"

Opatrzność ukarała nas za pychę: chcieliśmy przekroczyć magiczne 7 dni - NIE DA SIĘ!

Co jeszcze. Kioski z bibułą, znaczkami, plakatami, szablony na koszulki, piwo, sex, trawa, urodzinowe i bezpowodowe balanżi. Nie chce mi się już pisać.

PODSUMOWANIE - wnioski na przyszłość.

1. Impreza nie powinna trwać dłużej niż tydzień.

2. Przygotować ją trzeba przynajmniej pół roku wcześniej.

3. Uchwalenie prohibicji jest bezsensowne. Potrzeba natomiast kilkudziesięcioposobowej ekipy odpowiedzialnych ludzi, która nie dopuszczałaby do przegięć.

4. Biegać wokół imprezy musi nie trzech, a co najmniej 6-osobowy sztab ludzi, z których każdy byłby odpowiedzialny za konkretną sprawę.

A poza tym - nie było źle!

DO ZOBACZENIA ZA ROK NA PRL-OWSKIM WOODSTOCK, CZYLI V /JUBILEUSZOWYM/ ZŁOCIE MEWELI HYDE PARK 89'!

Wojtek Jankowski
/Jacob/

PS: Cała ta "relacja", czy jak to nazwać, jest w 100% subiektywna. Jeśli Ci się nie podoba - napisz własną. Kto się obraził - ten parowa. Jacob

Drukowane obok zarządzenie dwóch ministerstw stanowi oczywisty dowód głoszonej obecnie polityki "odprezjentowej".

Wraz z Federacją Młodzieży Walczącej podejmujemy, poprzez wspólną wydawanie pisma "MON-STOP" a w przyszłości również inne działania, które przeciw militarzacji szkół. →FRAGMENTY ZARZĄDZENIA

ZARZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ ORAZ MINISTRA OŚWIATY I WYCHOWANIA z dnia 14 sierpnia 1986r.

w sprawie eksperymentalnego prowadzenia przysposobienia wojskowego młodzieży męskiej w wybranych szkołach zawodowych.

W celu dalszego badania możliwości przygotowania młodzieży męskiej wybranych szkół zawodowych do odbycia służby wojskowej poprzez szkolenie jej w specjalnościach przydatnych w tej służbie.

- a/ program zajęć jest realizowany:
- w liceach zawodowych w klasach pierwszej i drugiej w wymiarze jednej godziny tygodniowo oraz w klasie trzeciej w wymiarze dwóch godzin tygodniowo,
  - w technikach zawodowych na podbudowie szkoły podstawowej, w klasach drugiej i trzeciej w wymiarze jednej godziny tygodniowo i w klasie czwartej w wymiarze dwóch godzin tygodniowo,
  - w technikach zawodowych na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej w klasie pierwszej w wymiarze jednej godziny tygodniowo i w klasie drugiej w wymiarze dwóch godzin tygodniowo;
- b/ organizowane są dwutygodniowe obozy szkoleniowe po ukończeniu programowych zajęć w szkole, przewidzianych dla ostatniego roku nauczania tego przedmiotu;
- 2/ w wybranych zasadniczych szkołach zawodowych:
- a/ program zajęć jest realizowany w klasie pierwszej i drugiej w wymiarze jednej godziny tygodniowo;
  - b/ organizowane są dwutygodniowe obozy szkoleniowe po ukończeniu klasy pierwszej oraz drugiej.

3. Patronat nad szkołami, o których mowa w ust. 2 pkt. 1 i 2, sprawują dowódcy okręgów wojskowych /rodzajów sił zbrojnych/ oraz dowódcy /szefowie/ rodzajów wojsk poprzez wyznaczone jednostki wojskowe, zwane dalej "patronackimi jednostkami wojskowym".

2. Zwolnienie z odbywania niektórych zajęć praktycznych prowadzonych w ramach przysposobienia wojskowego może nastąpić tylko w razie zmian w stanie zdrowia ucznia, które uniemożliwiają mu odbywanie tych zajęć, stwierdzonych zaświadczeniem lekarza szkolnego - na podstawie decyzji dyrektora szkoły.

3. Uczeń, który nie odbył z pozytywnym wynikiem przewidzianego programem przysposobienia wojskowego, zakończonego obozem szkoleniowym nie może otrzymać promocji do następnej klasy.

Zajęcia przysposobienia wojskowego z zakresu specjalistycznego prowadzą odpłatnie żołnierze zawodowi, odpowiedniej specjalności, wyznaczeni przez dowódców patronackich jednostek wojskowych lub przez ich przełożonych.

6. Podstawową jednostką organizacyjną, w ramach której prowadzi się przysposobienie wojskowe, jest klasa licząca nie więcej niż 30 uczniów. W przypadku prowadzenia zajęć praktycznych z użyciem sprzętu techniczno-wojskowego jednostek, klasę tę można dzielić na dwie grupy szkoleniowe.

6.1. Obozy szkoleniowe są organizowane w jednostkach wojskowych, wyznaczonych przez dowódców okręgów wojskowych /rodzajów sił zbrojnych/ lub dowódców /szefów/ rodzajów wojsk, odpowiednio do specjalności nauczanej w ramach przysposobienia wojskowego.

3. Koszty przejazdu uczniów oraz nauczycieli na obozy szkoleniowe i z powrotem, ich żywienia i ubezpieczenia, a także wynagrodzenia kadry pedagogicznej, skierowanej przez kuratoria oświaty i wychowania, pokrywa Ministerstwo Oświaty i Wychowania; pozostałe koszty pokrywa Ministerstwo Obrony Narodowej.

§ 10. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 1986 r.

Minister Oświaty i Wychowania
Joanna Michałowska-Gumowska

Minister Obrony Narodowej
gen. armii Florian Siwicki

Oskarżeniem objęty został również Franci Zauri - główny redaktor "Mladiny", która skrytykowała ostatnio jugosłowiańskie ministerstwo obrony za sprzedaż broni do Etiopii a także za wykorzystywanie żołnierzy poborowych do budowy prywatnej wille nad Adriatykiem.

APEL DO MIĘDZYNARODOWEJ OPINII PUBLICZNEJ

Janez Jansa i Ivan Borstner zostali aresztowani 31 maja 1988r. Pięć dni później aresztowany został David Tasio. Nakaz aresztowania wydał sąd wojskowy w Ljubljanie. Podejrzani są oni o rozpowszechnianie tajemnic wojskowych. Zostali pozbawieni możliwości wyboru obrońcy a zapowiedziany proces odbędzie się za zamkniętymi drzwiami. W ten sposób uniemożliwiono minimalny choćby wpływ na przebieg procesu. Grozi im kara od 1 roku do 15 lat więzienia.

Do władz wojskowych napłynęły liczne protesty, na co odpowiedziały jedynie pogróżkami. Przez dziesięć dni nie zezwalano rodzinie na widzenie z więzionymi a kiedy wreszcie pozwolenie zostało udzielone uniemożliwiona została wymiana informacji na temat ich sytuacji i licznych protestów w tej sprawie. Władze nie zezwoliły również przedstawicielom Słoweńskiego Czerwonego Krzyża na widzenie z więzionymi, nie wpuszczono również niezależnej grupy lekarzy. Na podstawie pewnych danych opublikowanych w prasie wnioskować można, że aresztowani byli torturowani.

Aresztowanie to postrzegać wyjątkowo jako bezpośredni atak na liberalizację i demokrację kraju, brutalne zagrożenie podstawowych praw człowieka i wolności obywatelskich. Co więcej, aresztowania te miały miejsce wkrótce po opublikowaniu informacji na temat planowanej interwencji Jugosłowiańskiej Armii Ludowej w Słowenii, tej wiosny. Według planu kilkaset osób znanych ze swej działalności na rzecz demokracji miało być aresztowanych i internowanych.

Pragniemy podkreślić, że nasze społeczeństwo osiągnęło stopień dojrzałości, przy którym niemożliwe staje się dalsze sprawowanie władzy jedynie na zasadzie przemocy. Tylko pełna demokratyzacja polityki, gospodarki i kultury zagwarantować może normalny rozwój kraju.

Oczekujemy procesu z dużym niepokojem również z powodu dotychczasowego zachowania się władz wojskowych. Udzielane informacje były niepełne i wątpliwe, a oskarżenia publicznie znieważani przez wyższych wojskowych, nie zapewniono też jawności rozprawy. W tych warunkach obawiamy się, że niezależność sądu jest nieosiągalna.

Listy domagające się uwolnienia aresztowanych należy kierować na adres: Ambasada Jugosławii Warszawa, Al. Ujazdowskie 23/25

Józef Stalin

"My uważamy, że anarchiści są prawdziwymi wrogami marksizmu. A zatem uznajemy także, że z rzeczywistymi wrogami należy prowadzić również rzeczywistą walkę."

MIĘSCIE DLA ANARCHII

Nie żuđemy się, trzynasty grudnia trwa. Dzisiaj Polska przypomina kraj, gdzie wprowadzono jedynie nowy rodzaj "smyczy" obywatelskich /z pozoru na modę zachodnią/. Wystarczy spojrzeć na ulicę, aby zrozumieć na czym ten mechanizm polega. Niby można wybiegać dalej, pisać po trwanikach ale sprawna ręka naszego feudalnego właściciela może w każdej chwili nacisnąć specjalny przycisk i już wszelkiego rodzaju pisa swożoz /czytaj: obywatels/ dusi się tą wolnością, aż oczy jej wychodzą na wierzch. Miło patrzeć z wysokości ci komitetów i komisariatów. W codziennej gazecie nazwa to liberalizacja, a w głównym wydaniu DT powiedzą, że nie ma miejsca na anarchię, prawo jest prawem i obowiązuje wszystkich.

Nie żuđemy się, prawo naszego /?/ państwa jest prawem przepeknym faszystowsko-totalitarnymi przepisami. Ograniczenia pasz portowe są tylko jednym z jego przejawów. Innym, nie mniej ważnym, jest przymus meldunkowy. Nie dosyć, że w wyniku obłąkańczych rządów doprowadzono do ruiny mieszkaniowej, to żąda się od nas ciągłego powiadamiania o zmianie miejsca pobytu. Całe mnóstwo przepisów ogranicza zatem nie tylko możliwość wyjazdu z kraju, ale również ogranicza swobodę przemieszczania się w obrębie państwa-getta. A gdy komuś przyjdzie do głowy nie dostosować się do istniejącego prawa, to czeka go "egzekucja" przed kolegium i... być może... zawężenie Polski do wielkości więziennej celi.

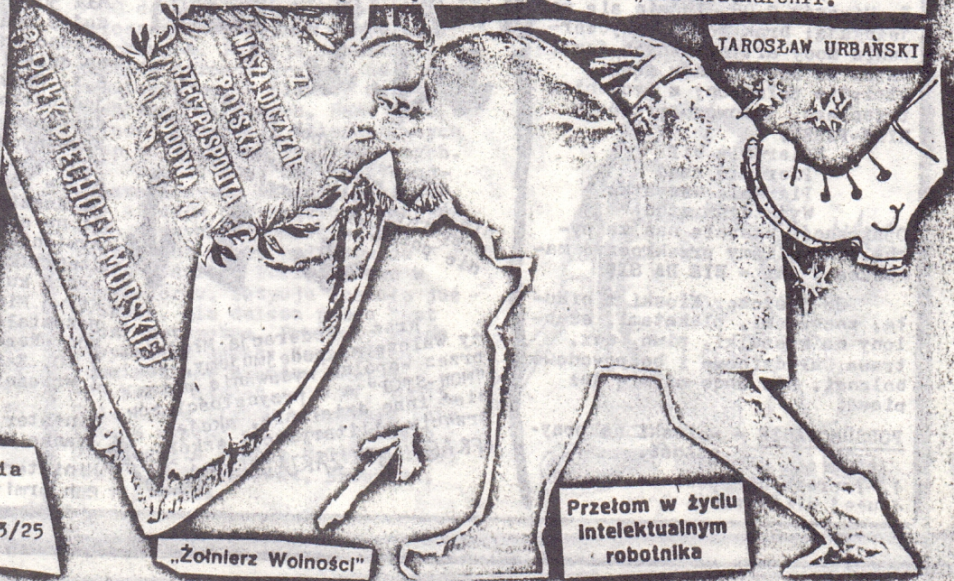
Przymus pracy. To chyba najbardziej totalitarny przepis naszego prawa. Wiedzie on przez projekt utworzenia obozu pracy na żuławach w kierunku Oświęcimia /bo przecież praca czyni wolnym/. Restytucja niewolnictwa w Polsce jest zresztą zjawiskiem powszechnym. Ktoś nie widział dziarsko pracujących żołnierzy, a przypuszczalnie czeka to również tych zdecydowanych na służbę zastępczą. W naszym społeczeństwie zwykło się ten rodzaj niewolnictwa nazywać słuszną karą, powinnością wobec ojczyzny, pracą społeczną, lub podobnie. Kara śmierci, czyli polskie średniowiecze. To tylko tyle na

ten temat, bo coś można tu dodać. I tak dobrze, że nie mamy publicznych egzekucji wzorem Chin, albo stosów dla czarownic.

Deklaracja Praw Człowieka z 1789 roku w artykule 11 mówi: "Obywatele nie mogą podlegać innym prawom niż te, na jakie się dobrowolnie zgodzili". Ja na żadne z tych praw żądy nie wyrażałem i dlatego uważam, że mam niezbywalne, SWOJE prawo do przedstawiania się totalitarnym przepisom w drodze niepostuszeństwa cywilnego, bojkotu państwa. W ogóle mam gdzieś prawo jeżeli oznacza ono dla jednych /tej jednej setnej społeczeństwa/ wolność a dla innych /tej dziewięćdziesiąt dziewięć setnej części społeczeństwa/ widok zza krat. Żądam więc miejsca dla anarchii.

TAROSZAW URBAŃSKI

"Żołnierz Wolności"

Przełom w życiu intelektualnym robotnika

MARZYCIELE *Wspominki*

23 sierpień to dzień 61 rocznicy zabójstwa, w majestacie "prawa", dwóch amerykańskich anarchistów: Nicolò Sacco i Bartolomeo Vanzettiego. Aresztowano ich 5 maja 1920 roku. Pozbawieni możliwości niestronniczego rozpatrywania ich sprawy, przez siedem lat bronili się przed zarzutami zabójstwa i napadów rabunkowych. Oskarżenia opierały się na poszlakach, wątpliwych dowodach i... przekonaniu wyrokujących o reprezentowaniu demokracji i państwa. Wobec tych dwóch pojęć dowody niewinności obu anarchistów okazały się bez znaczenia. Nie pomogło ani posiadane przez oskarżonych alibi, ani przyszanie się do winy prawdziwego sprawcy przestępstw zarzucanych Sacco i Vanzettiemu. Wyrok, mimo protestów na całym świecie oraz kampanii amerykańskich intelektualistów, zapadł przed Sądem Najwyższym stanu Massachusetts 9 kwietnia 1927 roku. Gubernator Fuller nie skorzystał z prawa łaski.

Machina państwa i prawa była konsekwentna do końca. 16 sierpnia 1927 r. na posiedzeniu Najwyższego Sądu Stanowego odrzucono wniosek obrony o wznowienie postępowania, odmówiono postawienia sprawy na wokandy Sądowi Najwyższego w Waszyngtonie.

Egzekucja odbyła się w nocy z 22 na 23 sierpnia 1927 r. Sacco i Vanzetti zginęli na krześle elektrycznym. Ich pogrzeb odbył się w Bostonie. Kondukt żałobny, który odprowadzał ciała obu ofiar ciągnął się przez osiem mil. Protest przeciwko bezprawiu ogarnął wiele innych krajów. Marsylscy dokerzy odmówili w dniu pogrzebu Sacco i Vanzettiego obywateli amerykańskich statków, w berlińskim parku Trepowa odbyła się manifestacja około stu tysięcy osób.

Obie ofiary dramatu sprzed sześćdziesięciu lat odchodzą w zapomnienie a warte są pamięci właśnie dlatego, że ich los obnażył z jaskrawością totalitarny charakter instytucji państwa.

Nicolò Sacco urodził się w roku 1891 w południowych Włoszech w Torremaggiore. Wyemigrował do USA w 1908 roku, przekonany - co stwierdził podczas procesu - o wolności panującej w Stanach Zjednoczonych. W dwa lata później Sacco podjął pracę w fabryce obuwia. W 1912 roku żenił się z Włoszką, emigrantką jak i on. Z tego związku rodzi się dwójka dzieci.

W czasie I wojny światowej Sacco bierze udział w strajkach ekonomicznych i politycznych. Nie mogąc pogodzić groźby służby wojskowej z posiadaniem przekonaniem pacyfistycznymi, ucieka w 1917 roku do Meksyku. Wraz z nim czyni to stuosobowa grupa o podobnych poglądach. Znajduje się w niej również Vanzetti. Później, w trakcie procesu, gdy prokurator będzie starał się wykorzystać fakt unikania służby wojskowej, Sacco odpowie: "Kocham ludzi, którzy pracują i mozola się, i dobijają się lepszych warunków, i nie chcą wojny. Nie chcemy walczyć karabinami i nie chcemy zabijać włóczych ludzi. Matka cierpi, zanim wychoda młodego chłopca. Kiedy potrzebuje od niego pomocy, kiedy syn zaczyna zarabiać na kawałek chleba dla niej, Rockefellerowie, Moranowie i inni ludzie z klas najwzwyższych posyłają go na wojnę... Działające wojny są dla milionerów. Nie dla cywilizowanej ludzkości. Są to wojny dla biznesmenów, którzy zarabiają na tym miliony dolarów. Jakie prawo mamy zabijać się nawzajem?... Oto dlaczego walczę z rządem. Taka jest moja idea, dlatego kocham socjalistów. Kocham ludzi, którzy dążą do oświaty i do wolności".

Ginąc na krześle elektrycznym, Sacco krzyczy: "Viva l'anarchia".

Drugi z oskarżonych, Bartolomeo Vanzetti urodził się w 1888 roku w Villafalletto niedaleko Turynu. Śmiertelna choroba matki wpływa na jego decyzję wyjazdu do USA, gdzie utrzymuje się z dorywczych prac. Gdy w 1916 r. bierze udział w strajku w Plymouth właściciele fabryk nie chcą go więcej zatrudniać. W roku 1917, podobnie jak Sacco, z grupą anarchistów wyjeżdża do Meksyku nie chcąc służyć w armii. Później, po powrocie, osiada na stałe w Plymouth, zajmuje się handlem rybami. Jednocześnie Vanzetti jest aktywnym uczestnikiem ruchu anarchistycznego. Swoje przekonania, sprzeciwił wobec instytucji państwa, wiarę w nadejście anarchii i wolności, nieprzerwanie pogłębia lekturą m.in. Kropotkina, Renana, Spencera i Marksa. W trakcie procesu tak napisze o tym zdarzeniu w jednym z listów: "Gdyby tak się nie stało, mógłbym całe życie przemawiać na rogach ulic do nędzarzy. Mógłbym umrzeć niezauważony, nieznan. Mógłbym przegrać swoją stawkę życiową. Teraś jednak nie przegrał. I to jest

nasz triumf. Nigdy w całym swoim życiu nie marzyliśmy o tym, że zdołamy tyle zdziałać dla sprawy wolności, tolerancji i sprawiedliwości, dla idei, aby człowiek rozumiał człowieka. Osiągnęliśmy to dzięki przypadkowi. Nasze życie, słowa, cierpienia są niczym. To po prostu - tylko życie dobrego szewca i biednego handlarza rybami - nic więcej. Lecz ten ostatni moment naszego życia - ta nasza śmiertelna męka - będzie triumfem naszej idei...".

Bartolomeo Vanzetti, zabity po Sacco, w momencie śmierci mówił o swej niewinności.

Sprawa Sacco i Vanzettiego doprowadziła w 1939 roku do debaty, wynikiem której była zmiana procedury karnej Stanu Massachusetts. Gdyby stało się to dwaście lat wcześniej, być może dwaj anarchiści ocaliliby.

Epilogu tragedii z 1927 roku, zabójstwa w imieniu prawa, nie będzie póki nie przestanie istnieć twór państwa, postępującego się antyludzka praworządność. I póki będzie istniała w nas pamięć o życiu i śmierci Nicolò Sacco i Bartolomeo Vanzettiego.

Jacek Fedor

Opracowano na podstawie książki G. Jaszwańskiego: "Marzyciele i Mordercy", wydanej w 1972 r.

ciąg dalszy ze strony 2

no jest zrelacjonować większość dyskusji i spotkań, ograniczać się tu do kilku istotnych, moim zdaniem, refleksji. Optymistyczny jest fakt, że coraz więcej osób dziwiło się rzeczonemu dla nas oczywistym /brak oficjalnych możliwości wyawniczych, niemożność uczestnictwa w formalnych strukturach życia politycznego i społecznego etc.etc. i coraz więcej rozumiało ko- nieczność łączenia przez Wp kwestii pokojowych z prawami człowieka. Najprościej mówiąc - wydaje się, że udało się w końcu przekonać zachodnich pokojowców co do konieczności fornuity omnibusu Wipowskiego, który łączy w swojej działalności kwestie pokojowe, "kalendarystyczne" i ekologiczne.

Istotne znaczenie dla Wip-u miały kontakty z niezależnymi grupami węgierskimi, które mogą przekazać nam wiele ważnych, moim zdaniem, doświadczeń z zakresu pomocy kaloryferom i form działania z tym związanym. Obecność etatówych pokojowców podsumować można an- gielskim określeniem "eplendir isolation", które wyraża świadome izolowanie się z towarzys- twa. Podtykowane, w tym przy- padku - uzasadniona /!/- obawa przed kompromitacją. Jedynie w jednym przypadku przedstawiciel Polskiego Komitetu Pokojowego zaryzykował przystąpienie do wspólnej dyskusji. Miało to

miejsce w czasie work-shopu zorganizowanego przez WRI /War Resistance International/ poświęconego problemowi demow służby wojskowej w różnych krajach. Z satysfakcją donoszę, iż WIP odniósł w tym starciu /pro- sze wybaczyć to militarne słow- nictwo/ bezsporne zwycięstwo. ujawniając śmiešność i pozor- ność tw. oficjalnej działalności ci pokojowej w Polsce.

Sadzę, iż w tym miejscu powinnam na razie zakończyć swoją relację, ponieważ dalsze wnioski wymaga ją przede wszystkim dystansu czasowego. c.d.n.

ELŻBIETA OLEJZKA

uczestniczka WIP Poznań

NIECH ŻYJĄ DZIECI!

CZY LI...

RODZINA JAKO INSTYTUCJA TOTALNA

Rodzina polska w pełni zasługuje na miano instytucji totalnej. W tych nielicznych wypadkach gdy nie spełnia warunków instytucji totalnej oceniana jest jako niepełnosprawna /nieopatrznie wychowawcze, brak opieki itd./. Funkcjonowanie rodziny w tej postaci nie jest czymś specyficznym dla naszego kraju, czy naszych czasów. O wiele większy stopień totalizacji odnaleźć można w rodzinie biblijnej, czy protestanckiej. W celu ułatwienia sobie analizy, rodziców określam jako personel, a dzieci jako podwładnych!

Oto próba opisu cech występujących w rodzinie i będących jednocześnie charakterystycznymi dla instytucji totalnych.

1/ W rodzinie występuje bardzo wyraźny podział na rodziców - personel i podwładnych, którymi są dzieci. W skład personelu wchodzi również inni dorośli /ciocie, wujkowie/.

2/ Głównym celem zabiegów wychowawczych personelu jest stworzenie idealnego niewolnika GRZECZNY - POSŁUSZNY - PRAWOWITY.

3/ Z podziałem na personel i podwładnych ściśle związany jest dystans. Jest to rzecz ważna i charakterystyczna dla rodziny i innych instytucji totalnych, do których nikt się sam nie zgłasza. Dystans społeczny często jest uważany przez personel za wartość wręcz autoteliczną. Szereg norm określających podległość podwładnych, a przez personel określanych mianem grzeczności i posłuszeństwa, obowiązuje także wobec innych dorosłych /spoza rodziny/. Im wyższy stopień wytresowania dzieci, tym większy splendor spływa na rodziców.

Oprócz wdrukowywania norm grzeczności i posłuszeństwa podkreślanie podległości służy także "język". Przede wszystkim występuje tu brak zwrotności w używaniu zaimek osobowych, jednostronne "tykanie". Personel do podwładnych zwraca się per "ty" lub po imieniu, podwładny natomiast używa określeń "tato", "mamo" itd.

Inną werbalną metodą określania podległości jest zrymus używania "proszę", "poproszę", "dziękuję" itd. Dorośli twierdzą, że jest to element kultury i dobrze wychowania, choć ja uważam, iż jest to co najwyżej element tresury, gdyż o ile używanie tych słów w układach równy - równy, bądź personel - podwładny /przy założeniu, że podwładny może odmówić/ jest rzeczywiście elementem kultury, to

w sytuacji jednostronnego przymusu używania tych określeń jest formą zamaskowanego zniewolenia.

4/ Jedną z najważniejszych cech instytucji totalnych, w tym także omawianej przeze mnie jest powiązanie z pracą. Praca ta to głównie nauka, oficjalnie i nieoficjalnie uznawana jako obowiązek dzieci. Oczywiście nie chodzi tu tylko o naukę w sensie zdobywania wiedzy naukowej, o wiele częściej nauka ta sprowadza się do tzw. "wychowania", czy "socjalizacji". Cele te osiągają rodzice perswazją, przekupstwem bądź przymusem.

Obowiązkowe 11-ście lat szkoły /co najmniej/, a w międzyczasie zajęcia dodatkowe. Rodzaj zajęć dodatkowych uzależniony bywa od materialnej pozycji rodziny. Dzieci biednych rodziców pracują zarobkowo, albowiem z takiej pracy ich rodzice - personel czerpie korzyści i takie ma wyobrażenie o ich możliwościach, w przeciwieństwie do personelu-rodziców bogatych. Dla nich już nie korzyści materialne lecz prestiż jest rzeczą najważniejszą. Z myślą o tym zapożyczonym prestiżu zapisują dzieci na lekcje języków, muzyki a także wynajmują korepetytorów żądając sukcesów szkolnych i nie licząc się z tym do jak forsownego wysiłku zmuszają swoje dzieci.

5/ Cały dzień powinien być dokładnie zaplanowany, "układem norm zachowania się dzieci powinien być regulamin dzienny...". Dokładny plan nie występuje we wszystkich rodzinach, jednak wszędzie występuje on przynajmniej w zarysie. Rodzice idą do pracy na 7.00 lub 8.00, dziecko

Ciąg dalszy na stronie 9

FREEDOM NEWS

HISTORIA

Literę "A" otoczona kołem spotyka się w wielu miejscach Europy częściej niż marksistowski sierp i młot. I to pomimo, że data jej powstania jest stosunkowo niedawna. Po raz pierwszy pojawiła się w kwietniu 1964 roku w "Pourquoi", wewnętrznym biuletynie francuskiej grupy anarchistycznej "Jeunesse libertaire". Od tego czasu stała się symbolem łączącym różne kierunki ruchu anarchistycznego.

Okrąg zdaje się być dziełem symbolu pokoju, podczas gdy "A" jest pierwszą literą słowa "anarchia" we wszystkich językach europejskich.

Symbol zaproponowany przez francuską grupę anarchistyczną początkowo nie wywołał szczególnego zainteresowania. W roku 1966 włoscy anarchiści z grupy "Circolo Sacco e Vancetti" z Milano, ponownie odkryli i zaadaptowali.

W dwa lata później, w 1968 r., litera "A" w kółku rozpowszechniła się w całym kraju i można ją było zobaczyć na ścianach, sztandarach i plakatach. W ten sposób, paradoksalnie, ponownie została przeniesiona do Paryża a stamtąd rozeszła się po całym świecie.

Pomimo licznych prób zmodyfikowania symbolu, zachował on pierwotny kształt. W ciągu ostatnich kilku lat ruchunków stworzył wiele nowych wariantów, które zdają się wyłamywać poza okrąg, jaki otacza "A".

Próby komercyjne i polityczne, dążące do zrabowania dla swoich interesów nie powiodły się i nadal pozostało jednym z najbardziej skutecznych symboli graficznych, jakie wynaleźli anarchiści w celu promowania swych idei.

do przedszkola lub do świetlicy jest odprowadzane wcześniej, chodzące do szkoły również zaczyna zajęcia najwcześniej od 8.00. Po zajęciach jest odbierane w przedszkola, świetlicy lub musi wracać samo do domu i odrabiać lekcje. Ma godzinę lub dwie na bieganie po dworze, kolarcja i po dobranocy te młodsze, lub po dzienniku te starsze kładą się spać. Oczywiście zawsze taki człowiek może iść sobie np. na węgry, lub uciec z domu lecz traktowane jest to jako ciężkie przestępstwo przez dorosłych.

6/ "Dobra instytucja rodzinna" poddaje dziecko ustawicznej kontroli. Czytanie listów, pamiętników, podsłuchiwanie, sprawdzanie zawartości kieszeni, czy tornistra to tylko niektóre z metod kontroli. "Ogólnie trzeba trzymać się zasady, że rodzice powinni wiedzieć o każdym kroku swych dzieci"⁴.

7/ Podwładny w instytucji totalnej nie posiada nic na własność. Jak pisze J. Korczak "żebrak rozporządza do woli jałmużną, dziecko nic nie ma własnego, musi zdać sprawę z każdego otrzymanego za darmo do użytku, przedmiotu"⁵. Dzieci między innymi dlatego zbierają zawsze różne śmietki: sznurki, kapsle, kamienie itd. - chcą mieć coś co będzie tylko ich. Personel nie uznaje takich racji - twierdząc, że te przedmioty zaśmiecają dom - wyrzucają je. Faktycznie chodzi tu o wykazanie władzy.

8/ Jak pisze J. Korczak "za świadczenia ma dziecko ulegać, zasłużyć dobrym sprawowaniem - niech wyprosi, wyłudzi, byle nie żądało. Nic mu się nie należy, z dobrej woli dajemy"⁶.

9/ Jest rzeczą charakterystyczną, że sama instytucja, jak i jej nazwa są do tego stopnia utożsamiane z personelem, zarówno przez sam personel, jak i przez podwładnych, że gdy któraś z tych grup mówi o celach

lub interesach instytucji, ma na myśli cele i interesy personelu.

10/ Instytucje totalne są zakładami przymusowego przekształcania osobowości. Każda z nich swoiście "eksperymentuje na naturze" zwykle brutalnie, aby wykazać co można uczynić z ludzkim ja. Bicie i ubliżanie to powszechna praktyka wychowawcza.

11/ Momentem przełomowym świadomości podwładnych jest zrozumienie, że rodzice, a także wszyscy inni dorośli okłamują ich. Od tego momentu przestają zwracać uwagę na słowa, zaczynają bardziej obserwować dorosłych i starszych i naśladować ich. Wbrew logice, prawdom rozwojowi i etyce jest to surowo wzbranianie przez personel.

12/ Personel wspomagając się religią kościelną i państwową uważa się za lepszy, mądrzejszy i bardziej uprawniony do ferowania i orzekania o słuszności /takiego, czy innego postępowania/, nie dostrzegając przy tym jawnych nieskonsekwencji, które popełnia.

13/ Rodzice chcą uznać i widzieć złe wrodzone skłonności /wady/, które należy przezyciężyć.

W badaniach S. Kawuli na stwierdzenie: "Trzeba wytypić pewne wrodzone nicozności tkwiące w dzieciach", tylko 12,9% rodziców odpowiedziało - nie.⁷

1 Wiedzę na temat instytucji totalnych czerpie głównie z "Charakterystyka instytucji totalnych" Ervinga Goffmana w "Elementach teorii socjologicznych" - pod red. J. Szackiego, Warszawa.

2 Thorstein Veblen: Teoria klasy próżniaczej. PWN, Warszawa 1971r.

3 Henryk Smarzyński: Wychowanie w rodzinie, Ossolineum 1978r., s. 56.

4 K. Kotłowski: Problemy wychowania w rodzinie, PZWS, Warszawa 1966r.

5 Janusz Korczak: Wybór pism pedagogicznych, tom I, Warszawa 1958r., s. 283.

6 Op.cit. s. 284.

7 Stanisław Kawula: Świadomość wychowawcza rodziców, Toruń 1975r.

WYJAZD

Dnia 30 lipca 1988 roku w czasie Festiwalu Pokoju w Białymorze powstał Klub Więźnia Granic. W Klubie chcemy realizować jedno z podstawowych praw człowieka - prawo do swobodnego poruszania się po świecie. Nie zgadzamy się z bezprawiem, według którego człowiek chcący wyjechać za granicę poddany jest upokarzającej procedurze biurokratycznej. Uważamy, że paszport należy się każdemu, bez spełniania żadnych warunków wstępnych.

Do działalności w Klubie zapraszamy wszystkich, którzy napotykają trudności z wyjazdem za granicę. Proponujemy akcje uliczne, demonstracje, obsadywanie urzędów paszportowych, rzucanie ulotek, pisanie na murach hasel domagających się paszportu dla każdego, akcje petycyjne. Nie chcemy by Polska była więzieniem dla swoich obywateli. Prosimy wszystkich zainteresowanych o kontakt: Gosia, Adam, Krzysztof, Klaudia, Jarema.

KLUB

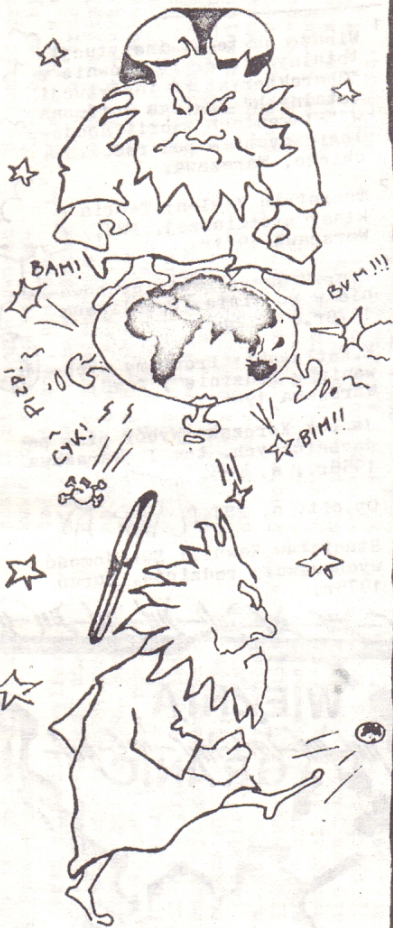
WIĘZNIĄ GRANIC

OSWIADCZENIE
Myc wraz z przyjaciółkami
zapewniamy opiekę dzieci 13
sierpnia w szpitalu w Berlinie
w więźniach granic. 13 sierpnia to
dzień wstąpienia muru berlińskiego.
Razem on zwyciężymy.

lonego świata, w którym układy
polityczne dzielą rodziny i
przyjaciół. Chcemy by dzień ten
stał się symbolem naszego pro-
testu przeciw bezprawiu i nie-
sprawiedliwości abstrakcyjnych
reguł, które utrudniają ludziom
komunikowanie się.
Warszawa 30.07.88

Adresy kontaktowe Klubu przy stopce redakcyjnej

Pierwsza akcja petycja
Klub Więźnia Granic zbiera pod-
pisy pod petycją do Sejmu domagającą się paszportu dla każdego
po.

Poniżej drukujemy fragment niedokończony powieści Krzysztofa Skiby. Celem naszym jest wywołanie masowego protestu czytelniczego w postaci anonimów, gróźb, rękoczynów, które spowodują, że autor przestanie kontynuować spisywanie swoich nocnych polucji.

Krzysztof skiba

SŁODKO JEST UMRZEC ZA MARSZAŁKA

Myślę, że nikt dokładnie nie przypomina sobie kiedy w naszym śródowniku pojawił się Yourek Kac, zwany również Koszem Scholaścycznym lub Strumieniem Świadomości dla Ubogich. Obecnie badacze są zgodni co do tego, iż zaistnienie Yourka Kaca było w pewien sposób związane z kometą Halleya i jej niebezpiecznym w owym czasie zbliżeniem się do Ziemi oraz z pojawieniem się tajemniczej choroby w północnych Indiach. Chory najpierw gorączkował, pocił się i wydzielał niemiły zapach, po czym doznawał "objawienia", zrywał się na równe nogi i biegł przed siebie aż do utraty życia albo i jeszcze gorzej.

Pewne światło na interesującą nas postać rzucają /co się nieczęsto zdarza/ jego rodzice. Nie wiele o nich wiemy. Ojciec - Stephan Kac zwany Dedalusem był prawdopodobnie artystą i co jest zrozumiałe, notorycznym alkoholiczkiem. W kronikach policyjnych odnotowano fakt, iż kilkakrotnie karano go za fetysyzm. W pracowni Dedalusa co rusz odkrywano olbrzymie kolekcje biustonoszy, których kilkuletni wówczas Yourek miał rzekomo używać jako jedynych w swoim dzieciństwie zabawek.

Artystyczna działalność Stephana Kaca nie jest bliżej znana, wiadomo jedynie, iż wielki wpływ wywarły na niego brakujące pierwiastki w Tabelcy Mendelejewa, a za największe dzieła sztuki uważał stacje benzynowe, do zwiedzania których namawiał swoich znajomych, w celu - jak miał zwyczaj mawiać - wyrobienia sobie odpowiedniego smaku. Rozdawał nawet zaproszenia na specjalne seanse, gdzie w strumieniach lejącej się ropy wygłaszał manifesty i odczyty.

Na temat matki, Orchidei Kac uczeni i badacze wiedzą jeszcze mniej. Orchidea owładnięta była obsesją systematycznego odchudzania się. Była fanatyczna do tego stopnia, iż zdarzały się momenty, w których ważyła od 2 do 3 kilogramów raz nawet osiągając wagę 1 kg, co w świetle obecnych badań nie wydaje się prawdopodobne. Ostatnio przybyło trochę nowych faktów z życia Orchidei, które ujawnił pewien uciekinier polityczny z Kuby. Twierdzi on, iż jest w posiadaniu dokumentów, które niezbitnie i jednoznacznie dowodzą, że Orchidea Kac biegle władała sanskrytem. Pewne koza i elity są pełne obaw, iż sensacja ta wywoła istną burzę w ONZ-cie i może doprowadzić do wstrzymania prac archeologicznych na terenie całej Afryki.

Oboje rodzice Yourka zginęli w tajemniczy sposób od uderzenia meteorytu, który spadł na nich podczas aktu miłosnego, który odbywał się z aktywnym udziałem publiczności na pampie argentyńskiej. Yourek miał wówczas 50 lat, jego majątek stanowiły dzinsy, trampki, plecak, kolekcja skasowanych biletów tramwajowych oraz biustonosze, które odziedziczył po ojcu no i oczywiście upragniona wolność. Niektórzy twierdzą, że Yourek podobny był do Homera i tu natrafilibyśmy na pewien trop, niestety na temat wyglądu Homera pomimo wielu lat studiów i badań nic nie wiemy. Badacze zgodni są jednak co do tego, że uszy Yourka związały się w heksametr jambiczny, a twarz uformowała się w kształcie krótkiego komentarza do Pięcioksięgu. Nogi zaś, które sam wielokrotnie oglądałem, przypominały dwa znaki zapytania na krzyż.

Osobowość twórcza Yourka kształtowała się pod wpływem astrologii babilońsko-perskiej, neopitagorejskiego trzepania dywanów oraz mistycznej filozofii Bułgarii. Nie bez znaczenia były również cykle magicznych kazań wygłaszane przez ówczesnego pierwszego sekretarza w Pałacu Zjazdów, w których to dementował pogłoski jakoby władza ludowa przestała wierzyć w wędrowkę dusz i radiestezję, która jak powszechnie wiadomo jest podstawą naszej polityki zagranicznej. Dziełem życia Yourka był "Podręcznik dla Głupiego Księcia" pomysły jako unowocześnienie dzieła w stylu Machiavella. Dośłownie całymi latami Yourek zbierał, systematyzował, wzbogacał i unowocześniał rady, pomysły, wybiegi i zabiegi dla głupiego księcia. Nie wątpił liczyć na to, iż książka stanie się bestsellerem. O determinacji i zapale z jakim poświęcił się swojej pracy świadczy fakt, iż chcąc lepiej wczuć się w rolę księcia, któremu powstająca książka miała pomóc, postanowił koniecznie zmierzyć się ze smokiem, który zgodnie z tradycją zagraża królestwu, zakochując się w młodych chłopcach i bałamuąc ich,

ewentualnie pożera ministrów i damy dworu lub vice versa damy dworu pożerają ministrów, bałamuąc smoka. Podczas swoich wędrowek Yourek usmiercił kolejno: hipopotama, żyrafę, Aleksieja Pietrowicza - mistrza świata w podnoszeniu ciężarów. Niestety żaden z nich nie okazał się smokiem, żaden nie był nawet do niego podobny /no, może z wyjątkiem mistrza Aleksieja/.

Gdy praca nad "Podręcznikiem" dobiegła końca Yourek przepisał go kilkakrotnie na maszynie i rozdał swoim znajomym w celu zrecenzowania i oceny. Trzeba przyznać, że rzecz była napisana nieco haotycznie i cokolwiek bez sensu, ale pomimo tych małych potknięć zawierała dużo istotnych i ważnych treści. W momencie gdy Yourek zaczął szukać wydawcy nastąpiły tragiczne czasy dla arystokracji, która to zaczęto masowo palić na bagnety lub z impetem wyrzucać przez okna co w niedługim czasie doprowadziło do tego, że nawet jeśli ktoś był księciem to nigdy w życiu do tego się nie przyznał, chodził w kufajce i kaloszach, pił bimber, jadł ogórki i kapustę, nie mył się miedziacami, smarkał, pluł, tańczył hołubce, przeklinał, grał na struganej fujarce i klepał jeżorem jak

Ciąg dalszy na stronie 11

analfabeta. Jasne stało się, że nie dla takich ludzi Yourek napisał swój podręcznik. Wiedziony instynktem udał się do gabinetu najbliższego komisarza ludowego i kładąc na stole swój "Podręcznik dla Grupowego Księcia" oświadczył, że napisał tę pracę z myślą o nim i w ogóle po to aby pokonać nową władzę. Dziesięć sekund później Yourek został aresztowany, a piętnaście minut później rozstrzelany. Co oczywiście nie przeszkodziło mu dalej zajmować się literaturą, a wręcz przeciwnie. Tuż po śmierci Yourek udał się w podróż, zwaną przez badacza z niewiadomego powodu "podróżą posłubną". Zwiedził Argentynę gdzie spotkał się ze ślepiącym już coraz bardziej Borgesem, który na widok Yourka miał powiedzieć słynne: "O ładnie pan dzisiaj wygląda". Są świadkowie, którzy widzieli go na Kamosatce w otoczeniu miejscowych reniferów z pobliskiego komisariatu, zachowywał się także zgodnie z gazetą medycznej "Twoja Szczeka" z kongresu stomatologów w Berlinie, na którym Yourek stojąc za mównicą pozdrowił wszystkich uczestników tego naukowego quorum tradycyjnym w Europie Wschodniej zawołaniem "Ręce do góry!".

Wszystkie te przeżycia, zarówno rozstrzelanie, które wierzę ci nie jest zbyt przyjemne, jak i niezliczone trzy podróże miały niebagatelny wpływ na rozwój jego systemu filozoficznego oraz na specyficzne, żeby nie powiedzieć dziwaczne podejście do literatury. Otóż Yourek po przeczytaniu kilkuset encyklopedii oraz po wysłuchaniu wniosków: w I wojnie światowej ginęli przeważnie wojskowi, w II wojnie światowej ginęli przeważnie cywile, w III wojnie światowej zginą sami cywile /wojskowi będą w bunkrach/ tym samym skończy się era CYWILIZACJI, a rozpocznie era WOJSKOWIZACJI należy więc przygotować tej nowej erze odpowiedni grunt.

Yourek rozpoczął od przerabiania Starego i Nowego Testamentu na wzór wojskowy, w dalszej kolejności był Koran, Protokoły Mędrców Syjonu oraz "Kapitał" Marksa. Ponieważ robota paliła mu się w rękach nie wszystkie przeróbki zachowały się, zaś niektóre odczytać możemy jedynie częściowo. Oto kilka z nich.

Pierwsze Księgi Mojżeszowe:
 "Na początku Bóg stworzył armię i koszary. I rzekł Bóg: Niech będzie światłość, i rakieta wystrzeliła. I stworzył Bóg czołg i żołnierza. I dał mu Bóg hełm i karabin, i widział, że to było dobre. I stworzył Bóg poligon i armaty i bógosławił im mówiąc rozradzajcie się i rozmnażajcie się. I stworzył Bóg kałużę i nazwał ją akwem o nieregularnej linii brzowej bez większego znaczenia strategicznego. I widział, że to było dobre. I dokończył Bóg dnia siódmego dnia swego i udał się na przepustkę".

Zachował się też taki fragment: "I rzekł Pan do oficera Mojżesza na górze Synaj, w namiocie sztabowym, Wyślij sobie dwie tablice kamienne, a to napiszę ci na nich wszystkie regulaminy".

Zdecydowanie późniejszym tekstem jest tzw. Trzecia Tora czyli przewodnik dla zabłąkanych:

1. Istnieje Marszałek.
2. Marszałek jest jeden.
3. Marszałek jest wieczny.
4. Tylko Marszałek ma prawo do oddawania mu czci.

5. Agitatorzy byli wysłannikami Marszałka i dlatego należy im wierzyć.
6. Officer polityczny Mojżesz był największym wysłannikiem Marszałka i dlatego należy mu wierzyć.
7. Marszałek objawił prawo Mojżeszowi na górze Synaj.
8. Regulaminy objawione przez Marszałka nigdy się nie zmieniają.
9. Marszałek jest wazechwiedzący.
10. Żołnierz otrzyma zapłatę za sumienne wykonywanie rozkazów na tym i na drugim świecie.
11. Ci co pozostają przy życiu to dezertery.
12. Należy kombinować i wierzyć w zmartwychwstanie umarłych.
13. Szodko jest umrzeć za Marszałka.

Różnice między pierwszymi, a późniejszymi przeróbkami Yourka Kaca są widoczne. Trudno dziś jednoznacznie określić co wpłynęło na taką ewolucję, która zmierzała w przykrym dla normalnych ludzi kierunku. Badania na ten temat toczą

się obecnie na całym świecie. Fakt ten jest pierwszą próbą przedstawienia zaiste skąpych, a czasem nawet i niezbyt pewnych danych tworzących się osoby i twórczości Yourka Kaca zwanego również Strumentem Świadomości Dla Ubogich, jest próbą osoby, która znała Kaca osobiście choć nigdy w życiu nie widziała go w całości. Czytelnik może być pewien, iż wszelkie nowe fakty jeżeli tylko ujrzą światło dzienne zostaną przez autora odpowiednio zweryfikowane. Yourek Kac jak wiadomo nam wszystkim zmarł tak temu na skutek tajemniczego pierdnięcia, które prawdopodobnie posiadało moc magiczną i nie odpowiadało hinduskiej teorii muzyki. W tradycji hindu nie ma takich rytmów jak w Europie w związku z czym wojsko Indyjki zawsze miało kłopoty z równym maszerowaniem. Ktoś mógłby przypuszczać, że stanio się to zabójcze.

KRZYSZTOF SKIBA

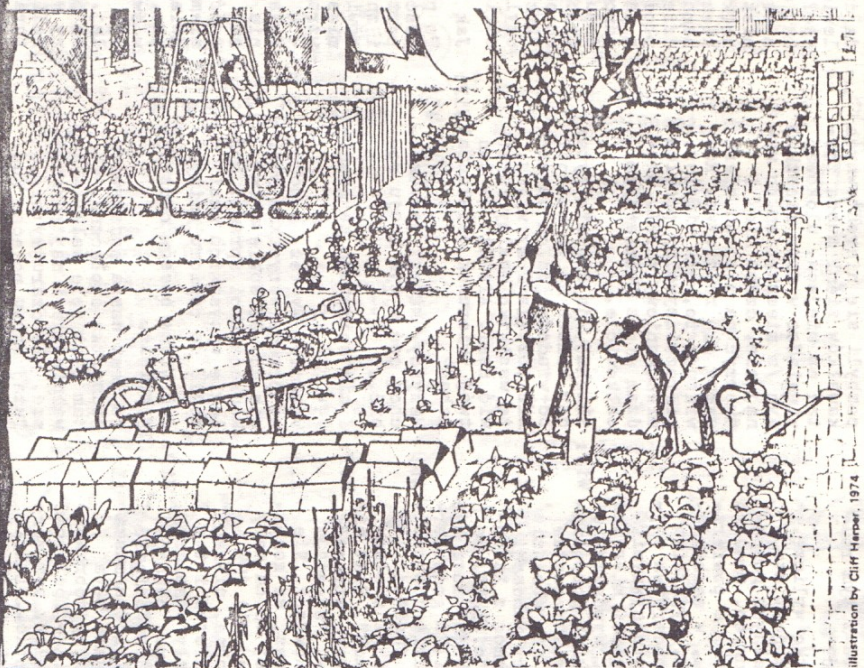

Illustration by Cliff Huxer, 1974

TOLSTOJOWCY NA START

WiP: Są wśród nas tacy, którzy myślą o założeniu czegoś w rodzaju komuny. Idea ta wiąże się z odejściem z miasta i z uprawą ziemi. Zainteresowały nas Twoje wypowiedzi na temat rolnictwa. Twierdzisz często, że rolnictwo i poprawa stanu środowiska naturalnego są jedynym programem sensownym dla Polaków 87'. Dlaczego?

AL: Zaraz. Może najpierw uzgodnimy nazewnictwo. "Komuna" to koszarne słowo. Pachnie Pol Potem lub Massonem.

WiP: Może "wspólnota"?

AL: "Wspólnota" oddaje dobrze sens przedsięwzięcia. Ale może jest to słowo zbyt różnorodne na codzień? O

czasu jak przeczytałam "Łańcuch czystych serc" Andermanna, boję się takich słów jak ognia. Dla mnie to będzie na przykład "Osada WiP-u" albo coś takiego. Ale wróćmy do twojego pytania. Odpowiedź na nie jest prosta. Uważam - jak wielu zapewne ludzi w Polsce - że nasz upadek cywilizacyjny jest faktem. Upadek ten jest widoczny we wszystkich dziedzinach, ale najgorzej i najgroźniej w gospodarce. Ciągłe dyskutowana tzw. reforma gospodarcza nic nie da dobrego bo musiałaby się zacząć od reformy politycznej, to jest zmiany systemu. I ktoś musiałby dać jeszcze na to forszę. Taki nowy Plan Marshalla. Restrukturyzacja przemysłu jest bardzo kosztowna i nie robi się jej w totalnym kryzysie.

Rozmowa z Anną Lipińską

STARA 1987

- WIP: Czekam więc na Twój program.
- AL: Nie mam programu. Gdyby był skuteczny program dla Polski - takiej jaka ona jest w tej chwili - już by był wyartykułowany. Ale są kierunki działań. One będą się zmieniać i ewoluować w zależności od sytuacji. Ale trzeba intensywnie nad tym pracować, selekcjonować je i proponować społeczeństwu. Z dwu co najmniej powodów trzeba to zrobić: w konieczności poprawienia stanu naszej gospodarki występuje - rzadka w naszym systemie - zbieżność interesów władzy i społeczeństwa. To po pierwsze. A po drugie - należałoby wykorzystywać "odwilż" gorbaczowska. Pchać te zmiany w różnych kierunkach, póki można.
- WIP: I dla Ciebie tym głównym kierunkiem działań obecnie jest rolnictwo.
- AL: Tak. Rolnictwo i stan środowiska naturalnego. To jest punkt wyjścia, sprawa fundamentalna do zażyczenia. W tej rozbitej Polsce, zjadającej już majątek swoich wnuków /bo majątek dzieci już jest zjedzony/ trzeba najpierw zrealizować rzecz podstawową: społeczeństwo musi samodzielną się wyżywić. O tego zaczyna się wszelka dalsza dyskusja. Zauważ, że w krajach rozwiniętych, tam gdzie przynosi staję się ponadnarodowy - rolnictwa nie dzieli się z nikim, ono jest suwerenne, strzeże się go z zazdrością, chucha nań i dmucha.
- WIP: M.P. Rakowski miał więc rację: kto ma żywność, ten ma w-a-a-dzę /śmiech/
- AL: /śmiech/ I kto ma powietrze ten ma w-a-a-dzę. Coś w tym jest. Śmiejęmy się z tego już kilka lat, ale trzeba się dobrze wsłuchać kto ma żywność...
- WIP: Co by chciała z tym rolnictwem robić?
- AL: Zaraz ci krótko wyliczę. Celem głównym jest utworzenie opłacalnych gospodarstw rolniczych. Oznacza to gospodarstwa o powierzchni 20-40 ha, w zależności od regionu. Wyjątkiem mogą być gospodarstwa zajmujące się intensywnymi, specjalistycznymi kierunkami produkcji. Wyposażenie tych farmerskich gospodarstw w przemysłowy zestaw narzędzi /tu nie obejdziesz się bez pomocy fundacji opartych o pomoc z Zachodu/ - sprzęt "ciężki", na przykład kombajny mogą być własnością kilku gospodarstw, na zasadzie dobrowolnych spółek, fundacji itp. - dobrowolnych i o własnych "statutach". Nikt nie może się do tego wtrącać, żadnych "ustaw", "zasad", "statutów", "ramowych". Nie wiem, czy wiesz, że gospodarstw powyżej 10 ha mamy w Polsce mniej niż 10%.
- Reszta to drobne, nierentowne gospodarstwa i tym samym wspaniały wynalazek real-socjalizmu: chłopoty - robotnicy. Żeby zmienić strukturę rolnictwa muszą być zlikwidowane pięta prawnie i możliwy dobrowolny ruch ziemią - możliwość kupna i sprzedaży bez morderczych podatków. Ludzie kupujący ziemię od sąsiada lub przejmujący opuszczoną ziemię od państwa, muszą mieć ulgi podatkowe - na kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt lat. W zależności od regionu i sytuacji. Młodzi ludzie przejmujący ziemię lub obejmujący gospodarstwo rodzinne muszą być obywatelnie zwołani z automatycznie służby wojskowej.
- WIP: A co z tymi, którzy pozbyli się ziemi? Mają szturmować bloki w Warszawie?
- AL: Kuśmierzek, którego ogromnie szanuję, ma na to taką odpowiedź: ci, co
- pozbyli się nierentownych kawałków ziemi muszą zosnąć na miejscu, ulokować się, jak w sztuce Gogola, ani brać się za bary /z mieszkaniec do władzy/ tylko od ministra wzywaj /sądającą Polaka z Polakiem. Ale będą tworzyli samorządy, spółki, spółdzielnie, wolny rynek produktów rolnych, kontakty z całym światem, handel zdrową żywnością i nie dopuszczają biurokratów do żłobu. Pozwól nam nieja-ko od kuchni wejść w "trzęcia falę" Tofflera, czyli w erę postindustrialną.
- Jak to sobie wyobrazasz?
- AL: Po pierwsze zdrowa żywność będzie towarem eksportowym rosnącym w cenę i znaczenie, to pewne. Mówi o tym wzrost liczby mieszkańców planety i wzrastająca erozja gleby - w tym w USA, od których świat jest w dużym stopniu uzależniony w zakresie zaopatrzenia w żywność. Za żywność dostaniemy zdobyte techniki światowej, nowe technologie, zostaniemy włączeni w światowy obieg informacji i kultury i tak dalej. Choćby na początek na periferie świata, którzy wszedł w erę "trzęcioj fali". A po drugiej strona przedstawianej przez mnie "gminnej" Polski odpowiada mojemu wyobrażeniu społeczeństwa "trzęcioj fali". Odejście od dużego uprzemysłowienia, struktura siatki, mającej kontakt z całym światem dzięki elektronicznej, samorządności małych grup, mających pełny wybor styl życia, przemysł "garażowe" i tak dalej.
- WIP: Na razie jesteśmy dość daleko od "trzęcioj fali". Jak przyjąłby komuch twój wizję?
- AL: Nikomu nie jest na rękę żeby wśród radzieckich przedstawicielstw w Polsce pętali się głodni Polacy.
- Nikomu nie jest na rękę, zauważ, że obecna pomoc z Zachodu dotyczy właśnie wytężania rolnictwa. To nie miłość do polskiego chłopca, zapadek łowickich i pawich pior. Oni rozumują prawidłowo: niech to tańtajstwo ma chociaż własne zarcie, żebyśmy mieli spokój. Bo oni wie-Brzesiński określił to IV-ym światem. I dla władzy byłoby to też pewnie wyjście. Restrukturyzacja rolnictwa można zrobić dużo szybciej i dużo taniej, niż przemysłu. I w ogóle, m o z a s r o b i ć. Jeszcze nie wszyscy chłopci umarli lub załadnili wielką piłę.
- WIP: Mówisz ciepło o chłopach.
- AL: Tak. Chłopi nas zawsze ratowali w chwilach upadku. A teraz są ostatnią parcelą normalności w tej naszej paranoicznej rzeczywistości.
- WIP: Domyślam się, że nasze komuny... tr... oady widzisz jako część tego kierunku działania.
- AL: Oczywiście. Dlatego tak dużo mówiam o tej propozycji działania.
- WIP: Ale my nie myślimy w takich kategoriach, że to jest wyjście dla nas. Interesujemy się na przykład komunami w Indiach, innymi małymi wspólnotami. Chcemy budować więc między nami, rozwiazać samodzielną, nie nasze problemy bytowe i działać nadal tak, jak działamy.
- AL: Ja już trochę wiem jaka jest wasza filozofia. Ale jedno drugiemu nie przeszkadza. Jestem zwolenniczka różnorodnych form działania. Co się liczy? Liczy się to, że chcecie znaleźć skrawek ziemi poza miastem, ubrać ją i na niej budować wspólnotę /bez przywódców, wsiem!/. Macie własne kontakty z Zachodem i Wschodem. Jes-
- da dumac: prawic czy lewica, co było pierwsze? jak w sztuce Gogola, ani brać się za bary /z mieszkaniec do władzy/ tylko od ministra wzywaj /sądającą Polaka z Polakiem. Ale będą tworzyli samorządy, spółki, spółdzielnie, wolny rynek produktów rolnych, kontakty z całym światem, handel zdrową żywnością i nie dopuszczają biurokratów do żłobu. Pozwól nam nieja-ko od kuchni wejść w "trzęcia falę" Tofflera, czyli w erę postindustrialną.
- Jak to sobie wyobrazasz?
- AL: Po pierwsze zdrowa żywność będzie towarem eksportowym rosnącym w cenę i znaczenie, to pewne. Mówi o tym wzrost liczby mieszkańców planety i wzrastająca erozja gleby - w tym w USA, od których świat jest w dużym stopniu uzależniony w zakresie zaopatrzenia w żywność. Za żywność dostaniemy zdobyte techniki światowej, nowe technologie, zostaniemy włączeni w światowy obieg informacji i kultury i tak dalej. Choćby na początek na periferie świata, którzy wszedł w erę "trzęcioj fali". A po drugiej strona przedstawianej przez mnie "gminnej" Polski odpowiada mojemu wyobrażeniu społeczeństwa "trzęcioj fali". Odejście od dużego uprzemysłowienia, struktura siatki, mającej kontakt z całym światem dzięki elektronicznej, samorządności małych grup, mających pełny wybor styl życia, przemysł "garażowe" i tak dalej.
- WIP: Na razie jesteśmy dość daleko od "trzęcioj fali". Jak przyjąłby komuch twój wizję?
- AL: Nikomu nie jest na rękę żeby wśród radzieckich przedstawicielstw w Polsce pętali się głodni Polacy.

NASZ STRAŻACKI TRUD TOBIE OJCZYNO

Uważaj ten numer jest miaby →

PISMO OGOLNO-WYWROTOWE

TRAFIŁO

CZYKI Z CYKLU: KRZYSZTOF SKIBA PRZEPRASZA...

Poemat somnabuliczny "Polska" świadczy o skłonności autora do dziwactw. Text napisany wznorniecznie nogą na otkładce egzemplarza "Ziadań". Egzemplarz ten poderwał Mickiewicz / w drugim wcieleniu / Allenowi Ginsbergowi podczas koncertu punkowego w Berlinie Zachodnim. UWAGA CYTELINICY: Polska to prawdopodobnie jeden z niewielkich krajów na kontynencie zwanym w dawnych czasach Europą, zamieszkiwało go pod koniec XX wieku ok 35 - 40 mln ludzi, jedyni Polacy jakich nazwiśka znamy to Kopernik, Boniek i Fibak prawdopodobnie byli to wielcy politycy.

POLSKA

Polsko ojczyzno moja jesteś starą schizofreniczną idiotką przez którą mam mdłości sflaczaką ciotką która robi ciepły szal na drutach kolczastych Pokazujesz swoje grube uda całej Europie szczerzysz się do Ameryki a tak naprawdę podnieca cię jedynie wielki rosyjski

Penis Jesteś fabryką idiotów stolica światowego kiczu Polsko kiedy kupię sobie młynek do kawy daj mi znak to się powiesz na sznurku do snopowiażaki moje trampki śmierdzą gorzej niż twoja historia maszdiurawe kieszenie i chroniczną cawkwę topisz w wodce swoich poetów nie potrafisz stepować i grać w tenisa twoje dziewczyny SPZEDAJĄ SIĘ za paczkę Marlboro /nie licząc homoseksualistów/

Potwory są

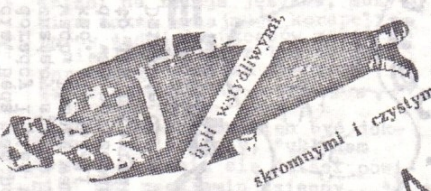
Jesteś postępowo garbata i trzęsą ci się ręce od dobrych intencji pękam ze śmiechu na twój widok piączę na twój widok od pewnego czasu przestał mi stawać podczas słuchania

PISMO KTÓRE CZASEM WYCHO DZI

"PATRZ KOŚCIUSZKO NA NAS Z NIEBA" - RAZ POLAK SKA-NDOWAĆ! POPATRZĘ NAN KOSCIUSZKO I SIĘ ZWYMOTOWAĆ.

pan Bóg w szóstym nakaznie, abyśmy

skromnymi i czystymi

uwązłem ten fakt za wiele niepokojący ale to nie ja krzychałem-niech żyje anarchia na widok każdego

POLICJANTA

Polsko serowej sobie w tyłek twój otwarte rany i banderze bo to potwornie nudne i nikogo kompletnie nie obchodzi

KTO KIEDY I ZACO

dał ci w mordę masz zadyszkę jesteś babcią z trądzikiem młodzienczym

Polsko na starość dostanę własne mieszkanie nie interesują mnie znaczki pocztowe i twoje plany co do mnie

analfabeta

czytam twoją literaturę i myślę że lepiej być jesteś niewątpliwie zboczona na swoim punkcie masz gigantycznego wrost niewyobrażalnego merytologicznego fioła jesteś onanistką Polsko spal mnie na stosie wyrzuc za drzwi poszczuj psem

NIE MA NIE MA

Jesteś jedyna czcogająca się po polu minowym leniwa krowa puszczasz smrodliwe baki które zabijają najlepszych jesteś na drugim miejscu na świecie pod względem ilości wydrukowanych ulotek "o złotej rybce i trzech żyweciach"

Polsko kiedy twój pogrzeb kto jest twój ojcem czemu byłeś w poprawczaku kiedy straciłaś dziewictwo co zjesz na śniadanie czemu jesteś pijana czemu masz rozwolnienie

ile ty właził wiesz masz lat 15 to cię nauczył obgryzac paznokcie do Jamesy cholery Polsko popraw się otrzyj żyz

zespnij rozporek przestań się garbić przestań maszerować w tym samym kierunku spróbuj pofrunąć nie jakąś się

DABU! DABU! SKIBA NIE ATAKUJ MNIE SWOIM NIHILIZMEM CO TO MA WSPÓLNEGO Z POEZJĄ?

MZ

GDY NARUSZA SIĘ TABU DZIEJE SIĘ COS DOBREGO COS OZYWIATYS CEGO (HENRY MILLER)

przestraszony dzieciaku
ty obrzydliwa magno
nie jeszcze będziesz wisieć na krzyżu
spękac i cierpieć na pokaz
puszczając do mnie perskie oko
udław się swoimi wspomnieniami
smeni o potęgę
nów się swoją husarią
nazwał i siewiem Pilsudskiego
zacznił wydawać rozkazy
niezdzielcom w ZOO
na dół hehny

NIETOPERZOM

wszystkich ludzi.
przeszedł na
leń strzech
pierworodnym
grzechem
nazywa się
pierwsi rodzice.
Grzech, który popełnił!

KOTLETY SCHABOWE

agentów w czekoladki
Generaliów w beczki pełne piwa
telewizory w nierdzewne prezerwatywy
wszystkie partie w wycieraczki
nudę w wafle cukrową
boga w diadłde do orzechów
konstytucje w bajki dla dzieci
paszporty w latające talerze
encyklopedie w wygodne materace
przemowienia polityczne w nowe pozycje
do k o c h a n i e
swoje szklane oczy w fińskie jeziora
racje stanu w papier toaletowy
Granice w książkę kucharską
polsko wpadłem na pomysł
kupię ci ciastko z kremem
i książeczkę ogórka
patrz sięgam ręką do kleszeni
i przebieram nerwowo palcami
w poszukiwaniu zlotówki
nie marw się jeszcze będziesz
noim natchnieniem
koniec i bomba
a kto czytał ten trąba

nasz
naród
jest
jak
LAWA -
czasem
się
leje

50 tydzień pracy

Kapłanistwo jest to Sakrament, który daje władzę
Pawłowi Rzeczypospolitej i Ludowi
1. Czujność wobec wrogów narodu oraz pilne strzeżenie
tajemnicy państwowej jest obowiązkiem każdego obywatela
Pawła Rzeczypospolitej i Ludwi

A. Mickiewicz

Wszystkie postacie
zobowiązane do
obowiązków
w czasie trwania tej
operacji
nie uprzedzić
Obywateli
nie posiadają
muszą a pisać
jeżeli posiadasz wykształcenie
jeżeli możesz zostać skierowanym
Wskazaj Swoje
Ojciec i matka
MO
Jaki ma być
świński byt

WRD Zabrakło nabozi

KUCHNIA POLSKA
CZYLI KUCHNIA JEGO MAC

Dania okolicznościowe :
- gotęca perłowa na zimno z chrzanem
i mięsem armatnim a la powstaniec
Deser : - bita śmietana metodą ZOMO
w czekoladzie a la ZHP
Zestaw śniadaniowy :
- Jaja posadzone po Włdowsku i nieja
dalny sznycel "Kombatan" w cukrze z
dżidowniami.
Zestaw świąteczny :
- kotlet mielony z organisty, ogórek
konserwatywny w sosie z wiatorki
do tego napój "Szalona Zalcornica"
/woda święcona plus pół litra/
Danie zwykłe :
- Bigos polski po hulajsku /inteli-
gent + robotnik/ gotować aż do wrzenia
po czym odstawić na bok i ostudzić.
Podawać na ozdobnych półmiskach podczas
konferencji prasowych.
Dania rybne :
- Śledź bełtycki w benzynie własnej
plus śmietanie lądry.
Danie noworoczne :
- Hot Dog z noworodkiem i pośladek
Hansa Kłossa w Galarecie
Danie staropolskie
- Kiełbasa krakowska sprzed 1914 roku
w stanie spraszkowanym
Kępoje chłodzące :
- coca cola
- cola borant
- zimna krew
Specjalność zakładu :
- Kosć w gardle

UWAGA : Kuchnia okresowo nleczymna z powodu
Głodówki protestacyjnej
Pt KLIENTÓW prosimy O ZWROT NACZYŃ KRWIOTOKOWYCH
OBYWATELI I NIE SRAJ W KOMIOT - KUCHARZ W NIM MOGI NYJE
Jak jesteś głodny to zjedz władzę.

MARTYROLOGIA JEST ODBYTEM

MODLITWA PRZED JEDZENIEM

Tragiczne jest to iż pod pojęciem OJCZYZNY
przemycza się u nas różne gówna.
Naród jest w stanie wybaczyć każde świństwo,
każda zbrodnia jeżeli tylko pieczętka "ojczyzna"
pojawia mu się przed oczami. W patriotyczne
szatki stroi się opozycja, władza, artyści i kościół.
Zatroskane miny widać w telewizji i na ambonach.
Wszyscy chcą naszego dobra i to jest podejżane.
Marzę o tym żeby pękła im kiedyś wątroba.

TRAWA
pismo, które czasem wychodzi. Pierwszy numer
ukazał się w epoce kamienia łupanego.
PRAWA istnieje dzięki poparciu anarchistycznej
sekcji Ruchu "Wolność i Pokój". Od 5 numeru
pojawiła się jako dodatek do "A capella"
UWAGA - każdy kto chciałby zaprenumerować
PRAWĘ zobowiązany jest do wpłacenia na moje
konto sumy w wysokości trzeciego piętka.
Kontakt : Krzysztof Siba, kódz ul. Dummbly 18/20
Przedstawicielem "Trawy na Zachodzie jest
Woody Allen, zamieszkały : kowy York ul. Mieczysława Koczera 2
Klatka 2 razem cztery. Autor nie ponosi odpowiedzialności

SWOJE TEXTY!

W PŁA TY - 40082 L M A R N A R Z

WZYMAMY wszystkich ludzi dobrej i złej woli, posiadających jakiegokolwiek informacje lub inzynuacje, do podzielenia się nimi z "A Cappella".
DONOSICIE DO NAS!!!

INFORMACJE WOLNILI DUTKIEWICZA I INNYCH WIP!

Wraz z nowelizacją ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL uwięzieni za odmowę służby wojskowej otrzymali propozycję odbycia służby zastępczej. Po wyrażeniu zgody wszyscy gibiący wyszli na wolność /O.Kasperk wyzwał na 2/3 kary/.

8 sierpnie redakcja "A Cappelli" odwiedziła S.Dutkiewicza i namacalnie stwierdziwszy jego istnienie, wszem i wobec ogłasza: **SŁAWOMIR DUTKIEWICZ JEST NA WOLNOSCI - ŻYJE!**
Po opuszczeniu więzienia przez WIP-owców nadal pozostaje problem ludzi odmawiających służby wojskowej w jakiegokolwiek formie i kwestionujących służbę wojskową w zasadę poboru. Problem ten dotyczy świadków Jehowy i nie tylko.

PISTKA DO A Cappelli !!

Ruch "WIP" nawiązał kontakt z helsińską grupą "Rauhanpiippu". Rauhanpiippu to niezależna grupa antymilitarystyczna na Uniwersytecie Helsińskim. W Finlandii podstawowe prawa człowieka często bywają gwałcane. Rauhanpiippu stara się przeciwdziałać tej sytuacji. Zabiega o zmianę regulacji prawnych związanych z alternatywną służbą wojskową, która trwa 2 x dłużej niż służba wojskowa /rodzaj kari/. Występuje w obronie obywateli totalnych, którzy odsiadują wyroki. Rauhanpiippu organizowała zbiórki pieniędzy na WIP, ale policja uniemożliwiła tego rodzaju akcję. "R" zabiega o prawa dla azylantów politycznych w Finlandii /w 1985 roku tylko jedna osoba otrzymała azyl polityczny, w 86' - dwie, większość Rosjan zmuszana jest do powrotu do ZSRR/.

7.08.88 odbyła się w Gdańsku proSolidarnościowa manifestacja. Po mszy w kościele św. Brygidy kilka tysięcy osób z hasłami "S" udało się na teren Jarmarku Dominikańskiego. Na ich widok turyści zdziwieni lub nawet oburzeni pytali:

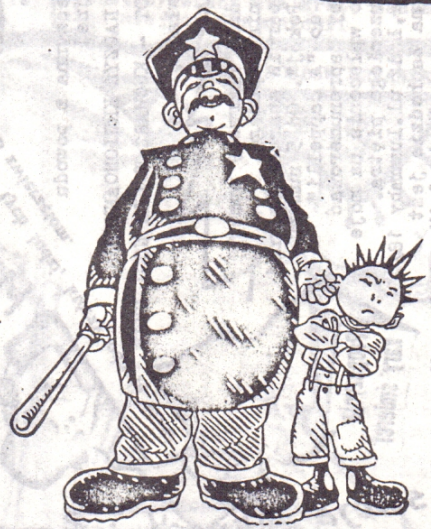
Jeszcze toto istnieje?

GORZÓW 30 000 - DZIĘKI
MON - 5707

Bobo AN-Bobow i

Bob Z. z Nowego Jorku zagrożony jest grzywną od 2950 do 5900 dolarów za rozplakatowanie ogłoszeń o występach zespołów punkowych. Policja plakatowa nakłada ogromne grzywny na ludzi rozwieszających plakaty na słupach lamp ulicznych. Hamuje to wolność ekspresji alternatywnych grup kulturowych i politycznych.

Bob Z. jest zagrożony najwyższą grzywną za rozplakatowanie afiszów dotyczących występów mało znanych wykonawców. WIP zebrał już sporo podpisów do szefa Wydziału Porządkowego w Nowym Jorku. Petycja została już wysłana, ale dalsza pomoc jest nadal potrzebna. Protesty można wysłać na adres: Sanitation Commissioner Brendan Sexton, 125 Worth Street, NY, 10013, USA. Kopie listów w sprawie Boba trzeba wysłać na adres naszego Przyjaciela - Boba McGlynn, adres: 528 5th Street, Brooklyn, NY 11215 USA.

PRZEPROSINY

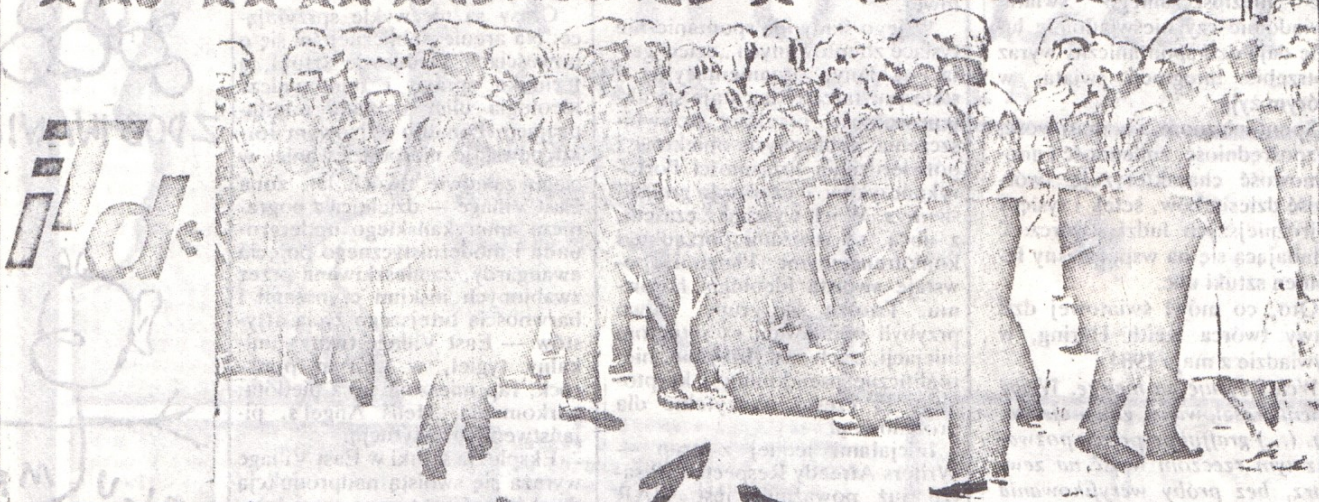
W imieniu redakcji "A Cappelli" przepraszam p.Makarego Sieradzkiego za umieszczenie wywiadu z nim w naszym piśmie, czego p.Sieradzki sobie nie życzył.

K. Galiński

MIEDZYMIASTÓWKA ANARCHISTYCZNA

RUH ANARCHISTYCZNY - TAK!!!

DZIAŁAJĄC / W POJEDYNKĘ MAMY SZANSĘ TAK TEN FACET

Anarchię można rozumieć jako nieskończoną możliwość spotkań indywidualności / jest to dalekie w stosunku do tego, co było pierwotnie ale trzeba to tak zapisać/. Można to rozumieć jako szereg postaw indywidualnych, ale też - jako próbę nowego ułożenia życia społeczności, jako rzeczpospolita przyjaźni. W związku z tym - za Edwardem Abramowskim - zapraszamy do zmywu powszechnej przeciwko państwu i - za nim również - stwierdzamy, że jedyną istotnie wartościową kłótnią rozwoju, to rozwój przyjaźni, tylko nim mierzy się wyższość rozwoju społecznego. Tak samo rozwój indywidualny - wartość człowieka, to jego uzdolnienie do przyjaźni. Jest to jedyna rzecz, gdzie dobro społeczne utożsamia się z indywidualnym.

Wiele znaków na niebie i ziemi, a szczególnie na murach wskazuje na to, że sporo ludzi ma pociąg do anarchii! Na próg ogranicza się on do postawy indywidualnej i negacji wszelkich autorytetów bez prób zejścia do postawy społecznej i działań konstruktywnych. Poszczególne jednostki i ich grupy nie wychodzą z reguły poza własne gatta. Zatrzymanie aktywności społecznej i umysłowej na tym poziomie prowadzi do samobójstwa, tak w oczach ludzi, dla których stajemy się zaleńcami i prowokatorami, jak i w rzeczy samej - gdyż ulegamy depresjom i utopiom. Zamiast być anychanymi na co-

raz skrajniejsze pozycje -
- rozszerzmy margines naszego funkcjonowania w społeczeństwie.

Ruch anarchistyczny nie powinien być jakaś organizacja posiadająca określoną strukturę i kierującą działaniem poszczególnych grup, lecz dążeniem ludzi do wyparcia państwa z wszelkich dziedzin życia społeczeństwa i jednostki oraz zastąpienia go przez dobrowolną współpracę tychże. W działaniu możemy współpracować z każdym, bez względu na jego przynależność. Musimy mieć jednak świadomość, że współpraca ta skończy się z chwilą, gdy druga strona będzie oddolną inicjatywę przekształcić w nowy system.

W szczególności chodzi nam o popieranie wszelkich działań na rzecz praw człowieka, skierowanych przeciwko militarystom, wyzyskowi pracujących, cenzurze i kłamstwu mass mediów, a także o popieranie działań ekologicznych, oddolnych inicjatyw gospodarczych oraz pozainstytucjonalnych przejawów twórczych. Formami naszej integracji mogą być zloty i festiwale, wzajemna pomoc w organizowaniu widowisk teatralnych, teatryków lalkowych, koncertów rockowych, wieczorów poezji, kabaretów, recitali, wystaw, prelekcji, demonstracji i manifestacji, dyskusji, procesji, muzeów i seansów filmowych, pokazów diaporam, happeningów, czy subtelnych wzruszeń, a także w wy-

dawaniu i obiegu naszych gazetek, kaset itp., ich dokumentowaniu i upowszechnianiu poprzez biblioteczki anarchistyczne oraz organizowanie sieci łączności - forum wymiany myśli, pomysłów i informacji o naszych działaniach.

Gdańskie środowisko anarchistyczne inicjuje tę działalność przez utworzenie Międzymiastówki Anarchistycznej - co będzie dalej, zależy od Ciebie!!!

Powyższy tekst jest pierwszą, choć najbardziej ogólną, propozycją dla Ciebie, jeżeli określasz się mianem anarchola. Odpowiedź na kolportowany przez M.A. tekst było pozyskanie nowych sympatyków lub/i zwolenników; napłynęły materiały, doszło do spotkań, lecz chcemy i oczekujemy więcej. M.A. nie jest biernym oczekiwaniem na działanie, ani czynnym przygotowaniem do niego, M.A. sama w sobie jest aktywnością jakiej potrzebuje każdy ruch a anarchistyczny w szczególności. Pisząc do nas, twórząc plakat, organizując spotkanie itd. kreujesz ruch dla siebie, ale z innymi. Niewziśkaj.

Kontakt:
JAROSŁAW URBĄSKI
Poznań, ul. Jurostłowińska 50 b/36
BARTOSZ SAWICKI
Szczecin, ul. Boryny 38/19
ROBERT PRUS
Wrocław, ul. Jelenia 54/3
JANUSZ WALUSZKO
Gdańsk, ul. Stare Domki 6/9

WSPÓŁPRACUJ, TWÓRZ WOLNE KOMÓRKI ANARCHISTYCZNE, IDZ W LUD !!!

potrzeby natury psychicznej i duchowej. Widać jak potrzebne jest ludziom poczucie bezpieczeństwa i łączności z innymi ludźmi, poczucie współuczestnictwa w wielkim porządku niustycznym rozwijającego się, spójnego wewnątrznie niezniszczalnego świata. Świadomie czy nieświadomie ludzie dają dziś spontaniczny wyraz potrzebie integracji świata, w którym żyją.

Spontaniczność, masowość, bezpośredniość, zmienność i anonimowość charakteryzują twórczość dziesiątków, setek i tysięcy najróżniejszych ludzi, twórczość składającą się na współczesny fenomen sztuki ulic.

Oto, co mówi światowej dziś sławy twórcy Keith Haring, w wywiadzie z maja 1984:

Wciąż rysuję na metrze. Wciąż jestem aresztowany, gdy mnie złapią. (...) graffiti po prostu pozwalasz tym rzeczom wyjść na zewnątrz, bez próby weryfikowania wszystkiego (w odróżnieniu od dzieł z lat siedemdziesiątych, które były kompletnie przemyślane). Teraz jest to o wiele bardziej spontaniczna energia. W tym rodzaju spontaniczności prorocstwo może się zdarzyć, ponieważ to coś innego mówi, nie tyle ty sam — ile raczej świat. Jest to na pewno rodzaj magii. Jest to racjonalne, ponieważ jesteś w rzeczywistym świecie, ale sama działalność i jej źródło są zupełnie irracjonalne. (...) Jednakże ta jedna rzecz, która pozostaje centralna, to że wiesz, że robisz to dla ludzi, dla wspólnoty. (...) Gdybym robił obrazy tylko we wnętrzach galerii, byłbym najprawdopodobniej śmiertelnie sfrustrowany.

Grffiti — sztuka nowojorskiej ulicy — wtargnęły do muzeów, na ekskluzywny wernisaż — na światowy rynek sztuki. Stały się elementem stylu międzynarodowego, określane — zgodnie z modą na nazewnictwo i wyraźnymi przemianami, którym ulegają w nowych warunkach — mianem post-graffiti.

Wydaje się, że post-graffiti nie mają już dawnej agresywności i głębi krytyki społecznej, a graffiti-writers („pisarze graffiti” z nowojorskiego metra) przemienili się w graffiti-artistów. Stanęli oni w obliczu ściśle określonych ram obrazu, zmiany tempa pracy, konieczności radykalnych przewarżościowań estetycznych.

Artystów tego nurtu, powszechnie uznanych i honorowanych na Documenta czy bazylejskich Targach Sztuki jest niewiele. Własną drogę twórczą znaleźli: Haring (rocznik 1958), Scharf (1958), Basquiat (1960), Penck (1939), Quinones (1960) czy też Rammellzie (1963). Do tej grupy należą także Crash, Fab Five Freddy, Futura 2000, Dondi,

Zephyr i Revolt. Tradycja ich pseudonimów artystycznych, zwanych tagami, sięga początków ruchu graffiti.

Pierwszy tag powstał latem 1970 roku, gdy Portorykańczyk Demetrius zapisał na wagonach nowojorskiego metra swój pseudonim artystyczny — Taki 183, używając sprayu — rozpylonej farby akrylowej.

W jego ślady idą spontanicznie tysiące zbuntowanych „dzieci getta”. Udany, ornamentacyjny i stale powtarzany tag staje się aktem wolności, przekory, przywłaszczenia publicznych obiektów i potwierdzenia tożsamości Portorykańczyków i czarnych graffiti-writers. W ich wyścigu z czasem, z nocą, ze stróżami porządku i konkurencyjnymi klanami powstaje swoista ideologia heroizmu. Tworzą się grupy. Nowo przybyli poddawani są rytuałom inicjacji, a ich zaszyfrowane, hieroglificzne pseudonimy i kryptonimy są często nieczytelne dla profanów.

Inicjalami jednej z grup — Writers Already Respected (Pisarze już poważani) jest WAR (Wojna). Lee Quinones staje na czele Fabulous Five (Wspaniałych Pięciu), a szczytu hierarchii osiąga Rammellzie jako general armii „liter” — A One, B One, C One Toxic itd.; jest on także twórcą teorii wojny liter i programów estetycznych — m.in. „Futuryzmu gotyckiego”.

W połowie lat sześćdziesiątych podziemna kultura getta zaczyna przyciągać białych i to z middle-class. Część „pisarzy” wyzwała się z ornamentacyjnych tagów na rzecz odrębnych kompozycji: malarskich (Futura 2000, Fab Five Freddy). Ściany i wagony metra pokrywają barwne, agresywne sceny, których modelem i inspiracją są komiksy, kultura pop (Warhol), punk rock, S-F, w późniejszym okresie break-dance. Aktualne wydarzenia, nowe ideologie, mody i „tiki” społeczne są błyskawicznie wychwytywane i przedstawiane w obrazach o żywiołowej dramaturgii i rytmie.

Sztuką ulicy od lat entuzjastują się prasa i społeczeństwo; ale momentem przełomowym w historii graffiti jest dopiero lato 1980 roku, gdy Dondi, Crash, Lee Quinones, Zephyr, Revolt i Tracy 168 otrzymują od miasta Nowy York zamówienie na mural. Wtedy też kolekcjoner Sam Esses zaprasza do wynajętego atelier dwudziestkę graffiti-writers. Po raz pierwszy pracują na płótnie. Jesienią 1980 r. Crash organizuje wystawę graffiti w siedzibie artystycznego ugrupowania z South Bronxu „Fashion Moda”. Nowojorscy artyści ułatwiają graffitiistom wejście do galerii sztuki („Fashion Moda” — do New Museum, „PSI” — na wystawę „New-York, New Wave”). Graffiti-writers biorą udział w „Times Square Show” — spotkaniu ponad 150 autorów, pokazują swoje prace w klubach (Mudd Club 57), aktywnie

mlodzieżowej „rap”. Latem 1981 roku Patti Astor otwiera Fun Gallery w East Village, a Tony Shafrazi galerię na Mercer Street. Wykazują dużą wrażliwość na sztukę ulicy, wyczuć spektakularności, dynamizmu i gry. Rozpoczyna się proces kreowania nazwisk i kształtowania karier graffiti-artistów.

Czasy są niezwykle sprzyjające. Na arenie publicznej śni się o nowościach i odnowie sztuki, a technika sprayu i buntownicza ideologia ulicy działają odmładzająco. Ponadto w Nowym Jorku powstaje niespodziewanie, w ciągu zaledwie dwóch lat, zona East Village — dzielnica z pogranicza amerykańskiego undergroundu i modernistycznego pojęcia awangardy, zamieszkiwana przez zwabionych niskimi czynszami i barwnością tutejszego życia artystów — East Village tworzy unikalny tygiel, w którym punk-rock, rap mieszają się z biedotą, narkomanią, Hells Angel's, pijaństwem i prostytucją.

Eksplozja sztuki w East Village wyraża się swoistą nadprodukcją dzieł i ich frenetyczną sprzedażą. Liczba Galerii skacze z pięciu (w 1982 roku) do trzydziestu. Wyjście graffiti z podziemia metra szczęśliwie zbiega się z powstaniem tego nowego rynku sztuki i ze zwiększonym zapotrzebowaniem na dzieła sztuki wśród publiczności. Galeria Fun łączy wernisaje z pokazami break-dance'u, promując Dondi'ego, Basquiata, Futura 2000, Scharfa, Lee Quinones'a, Fab 5 Freddy'ego i Keitha Haringa (właściwie należącego do ekipy Shafrazi'ego) do rangi uznanych w świecie artystów. Ich twórczość rozwija się w różnych kierunkach; pogłębia się rozdzźwięk pomiędzy reprodukowaniem tagów i nowymi rozwiązaniami estetycznymi.

Najmniej podobnymi do graffiti z metra są współczesne obrazy Futury 2000 (mistrza możliwości sprayu, „taszysty” graffiti, którego wizje S-F przypominają obrazy Mathieu) czy rozmiłowanego w pop-arcie Fab Five Freddy'ego (prezentuje teraz martwe natury i portrety w stylu komiksowym). Bliższymi „pisarzom” są — Zephyr, który tworzy malowany alfabet i swój tag po japońsku, a upiększa swą kaligrafią figuratywną ornamentacją (kobry, ludziszpiedzy) oraz Crash, który formalizuje swój tag, wprowadza w litery elementy dekoracyjne. Crash zwierza się zresztą z trudności działania w nowych warunkach: „Wiem, że malarstwo Lichtensteina jest podobne do mojego, więc nie chodzę do muzeum — to na mnie za bardzo wpływa...”

Ekspresjonistyczno-figuratywny styl rozwija Lee Quinones, niegdyś król artystów podziemia. Nadal maluje w metrze lub na ulicy, nadal używa sprayu, ale bez charakterystycznego liternictwa. Pozostał wierny tematyce społecznej — postaciom ze slumsów, że-

OTO ŻYCIE :

ZDOBYWANIE

brakom, tęczymieszkom. Dużo seksu, kiczu, agresywności.

Z dużym wdziękiem wybrnął z nowego zadania Dondi — jego li-ternictwo zatraciło kontury, a nawi-owne postacie-lalki są skreślone paroma pociągnięciami sprayu. Zdaje się informować o prehisto-rii graffiti i rozpoczynać wszystkie od nowa, z prostotą. Nawijając do tradycji graffiti i stwierdza, że „walka trwa teraz nad powierzchnią ziemi; trzeba uzyskać pozycję i rozwinąć osobisty styl”.

Łęk dawnych pisarzy graffiti przed powierzchowną estetyką (powielaniem na płótnie przeniesionych z metra tagów) wydaje się uzasadniony. Graffiti dla graffiti przestało mieć sens. Staje się ono punktem wyjścia do nowych rozwiązań twórczych. I tak 27-letni Kenny Scharf nazywa swoje environnements pop-surrealistycznymi; świąteczne girlandy, plastikowe zabawki, dekorowane telefony i telewizory współgrają w nich z malarstwem graffiti na ścianach i sufitach. W obrazach łączy technikę sprayu z aplikacjami błyskotek, koralików i barwnych folii plastikowych. Pozornie beztrudnie kompozycje, inspirowane popularnymi komiksami i animowanymi filmami wyrażają jego obsesję katastrofy nuklearnej. Scharf maluje także w nowojorskim metrze, nigdy jednak nie wykonuje tagów. Wśród pisarzy graffiti wyróżnia się Jean-Michel Basquiat — tagiem SAMO, z nieodłączną koroną, napisem *copy-right* i towarzyszącymi im agresywnymi tekstami typu „Skonńczcie ten szpan zabawę w sztukę za dolary tatusia”. Dopelnieniem „walki” w metrze są pocztówki, które Basquiat rysuje i sprzedaje [tematyka: sceny z wojen i podróży podwodnych, auta, broń, portrety Nixona i Hitchcocka (oraz akcje w mieście) napis „Free sex” przy wejściu na wystawę Times Square Show]. Płótna natomiast pokrywa warstwami znaków: strzałek, głów, szkieletów i zapisuje tajemniczymi tekstami. Są nimi slogany, fragmenty adresów, telefonów, okruchy zasłyszanych i źle przetrawionych informacji. Efektem tych działań jest poetycko-ironiczna konstatacja istniejącego chaosu informacyjnego i zakłóceń w odbiorze niezliczonych wiadomości.

O ile Basquiata można nazwać „prymitywistą”, a Scharfa pop-surrealistą, to 27-letniego Keitha Haringa utożsamia się — jako ucznia Kosuth'a i Sonnier'a ze School of Visual Art — z nurtem „post-konceptualnej” refleksji nad rolą artysty w epoce telekomunikacji. Latem 1980 roku rysuje w metrze pierwsze „ludzików”, zabawnie komentujących i ścigających podpisy graffiti. W pół roku później zupełnie zdominowuje się w metrze — podróżując od stacji do stacji — rozpoczyna błyskotliwą grę konceptualną na chwilowo wolnych pane-

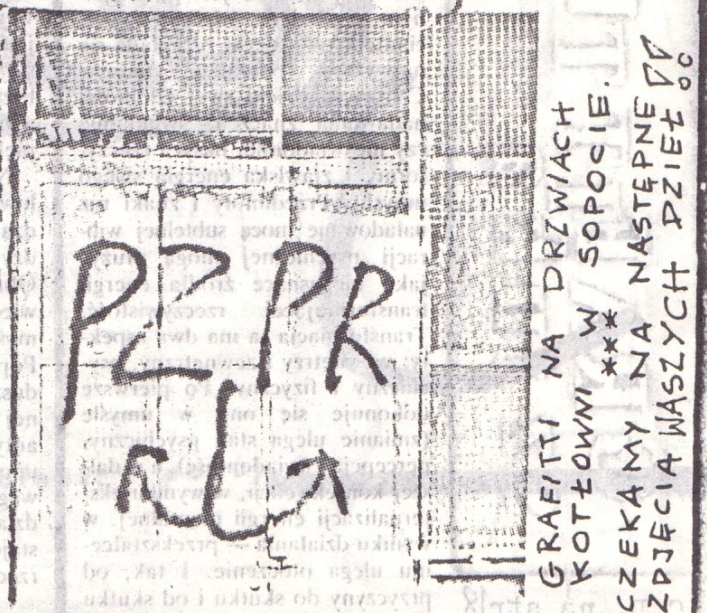
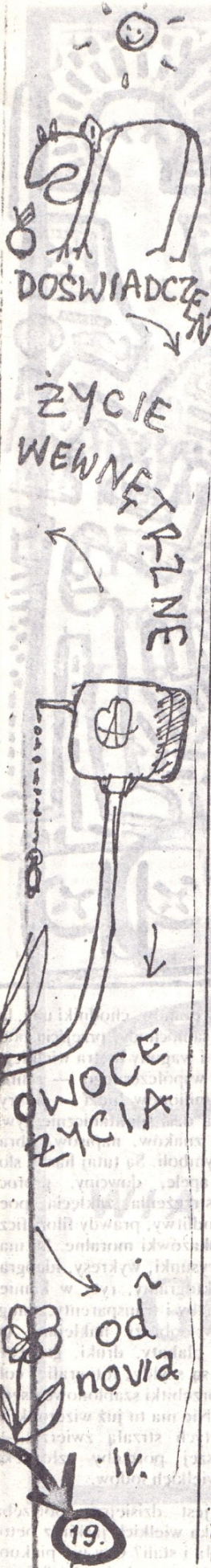
lach reklamowych. Są to czarne, obramowane jak obrazy, prostokąty — idealne tło dla prostych i komunikatywnych „opowieści” Haringa, układanych na wzór scenariuszy filmowych z typową dla Burroughsa metodą „cut up” tj. przerywanej narracji. Służby porządkowe codziennie zmywają kredowe rysunki z paneli, ale mają one w ciągu doby więcej widzów niż jakiegokolwiek muzeum czy galeria w ciągu pięciu lat. Symboliczne, zakodowane w czytelny język hieroglifów postacie „ludzików”, niemowląt i zwierząt silnie działają na wyobraźnię i emocje. Są podporządkowane pacyfistycznej i antynuklearnej akcji, którą Haring prowadzi równocześnie na ulicach Nowego Jorku. Jego rysunki pojawiają się — na ruchomych reklamach, znaczkach, podkoszulkach, plakatach i okładkach płyt. „Promienne dziecko” — niemowlę w aureoli eksplozji atomowej staje się symbolem przeciw-nuklearnej walki i znakiem firmowym Haringa, który bez problemów przekracza progi światowych galerii. W poszukiwaniu nowych środków wyrazu dekoruje tajemniczymi hieroglifami greckie wazony, posągi w parkach, ludzkie ciała. Znaki malarsko-graficzne nabierają poetyckiego wymiaru. Są celne, ale nie jednoznaczne.

„Sztuka wandalii” — jak często zasłużenie określa się graffiti — realizuje się również w ciekawych formach rzeźbiarskich. Ruch „3-D graffiti”, ochrzczony tak przez artystę z East Village — Linusa Coraggio, znowu działa przez zaskoczenie, ingerencję w ustalony ład metropolii i emocjonujące kolizje z prawem. Możliwości twórcze trójwymiarowego graffiti wydają się nieograniczone. Chip Spear rozrzuca po mieście pstrokato malowane opony samochodowe. Ken Hiratsuka rzeźbi geometryczne ornamenty w płytach chodników, które w przeciwieństwie do efemerycznych malunków

graffiti — pozostaną na stałe w pejzażu miasta. Każde tworzywo jest inwencja i poczucie humoru. David Finn przywiązuje do miejskich ogrodzeń barwne manekiny z wypchanej tektury — parodie strachów na wróble. Worki i kosze na śmiecie, znaki sygnalizacyjne, słupy drogowe — to ulubione obiekty działań „3-D” graffitiistów. Linus Coraggio przytwierdza do znaków drogowych konstrukcje z zardzewiałej blachy, a Ted Rosenthal umieszcza na nich malowane rzeźby z metalu: latające rekiny, eksplodujące skrzynki pocztowe itp. Znow działają sprawdzone w latach siedemdziesiątych mechanizmy reklamy: zaszokowany i przestraszony którymś z „pocisków” Rosenthala przechodzień alarmuje nowojorską brygadę antyterrorystyczną, co w efekcie powoduje uznanie artysty za „burzyciela porządku publicznego” i wniesienie oskarżenia do sądu.

Cena prac „wandalii” wzrasta kilkakrotnie. „3-D” graffiti wkracza do galerii. Historia się powtarza: znowu, wobec podobnych doświadczeń dwuwymiarowego graffiti, powstaje niepokojące pytanie o rozwój „3-D” w obliczu oficjalnego rynku sztuki.

Trudno mówić w przypadku graffiti o spójnym ruchu artystycznym. Nie ma właściwie możliwości jednorodnej klasyfikacji estetycznej, nie można wyodrębnić wspólnego dla wszystkich artystów graffiti programu lub manifestu twórczego. Obezwładnia to lubująca się w syntetycznych rozważaniach krytykę sztuki. Wielonarodowość, wieloklasowość ruchu, połączone z młodzieńczą spontanicznością, ideą buntu społecznego i niezwykłą chłonnością wszystkich przejawów życia utrudniają podsumowanie i klasyfikację, ale są bezsprzeczną siłą graffiti. Jest teraz modne, w pełni rozwoju, a na jego właściwą ocenę w kontekście sztuki światowej trzeba perspektywy paru lat.

WANDALOW

Keith Haring. Bez tytułu, akryl, 1984

GRAFIKI SZUKAJ

Wszystko może przyjąć znaczenie symboliczne: obiekty naturalne, rzeczy stwarzane przez człowieka, a nawet formy abstrakcyjne. Cały kosmos jest potencjalnym symbolem, wielkim zwierciadłem, w którym przegląda się najwyższy porządek natury. Człowiek, dzięki swej zdolności nadawania znaczeń, świadomie czy nieświadomie, nasycy rzeczy, formy i zjawiska energią swego umysłu. Przedmioty i znaki raz naładowane mocą subtelnej wibracji psychicznej mogą służyć jako niegasnące źródła energii transformującej rzeczywistość. Transformacja ta ma dwa aspekty: wewnętrzny i zewnętrzny, psychiczny i fizyczny. Po pierwsze dokonuje się ona w umyśle (zmianie ulega stan psychiczny, percepcja i świadomość), a w dalszej konsekwencji, w wyniku eksternalizacji energii mentalnej, w wyniku działania — przekształceniu ulega otoczenie. I tak, od przyczyny do skutku i od skutku

do przyczyny dopełnia się spiralny przepływ rozwoju, odwieczny dynamizm pomiędzy duchem i materią. Jak wewnątrz — tak i na zewnątrz, co na zewnątrz — to i wewnątrz. Stary tantryczny aksjomat głosi: jak myślisz, takim się stajesz. Jeśli myślisz, że coś jest brzydkie, to jest to brzydkie. Jeśli myślisz, że coś jest piękne, to jest piękne.

Najstarsze obrazy zwierząt malowane na ścianach jaskiń pochodzą z epoki lodowcowej (pomiędzy 60.000 a 10.000 lat p.n.e.). Obrazy te służyły celom magii lowickiej praktykowanej do dziś w myśliwskich plemionach Afryki. Poprzez symboliczne schwytnię duszy zwierzęcia (identyfikowanej z jego wizerunkiem) myśliwi antycypują i zapewniają sobie upolowanie zwierzęcia prawdziwego. Opiera się to na prostym działaniu magii sympatycznej: co staje się na obrazie — stanie się w rzeczywistości.

Mury domów, chodniki ulic, latarnie, samochody, przejścia podziemne i wagony metra wielkiego miasta współczesnego — schronienia milionów ludzi — pokrywane są dziś spontanicznie żywą tkanką znaków, napisów, obrazów i symboli. Są tutaj hasła, slogany, apele, dowcipy, próśby, ostrzeżenia, zaklęcia, poezje i modlitwy, prawdy filozoficzne i wskazówki moralne. Są malunki, rysunki, wykresy, ideogramy, piktogramy, ryty w kamieniu, rzeźby i transparenty, smugi sprayów, obrazy naklejane na ściany, plakaty, druki, gazety i ulotki, są szyldy, fotografie, collages, przebitki szablonowe i serigrafie. Nie ma tu już wizerunków przeszłych strzał zwierząt — najwyższej potrzeby człowieka epoki wielkich łodów.

Co jest dzisiejszą potrzebą człowieka wielkich jaskiń z betonu, szkła i stali? Czy nie piękno, harmonia, prawda i pokój? Są to